№№146−147
(2457−2458)

14 верасня 2006 г.
Выдаецца з ліпеня 1995 г.
на беларускай і рускай мовах

Выдавец:
УП «Народная воля».
Кошт — свабодны.

Да ўвагі!

Хто не зрабіў перадаплату і хоча набываць газету ў офісе рэдакцыі — чакаем!

Шаноўныя чытачы!

По пытаннях распаўсюджвання газеты жыхары сталіцы могуць звяртацца па тэлефоне 206-63-93, усе астатнія — па тэлефоне 206-68-71.

СЛЫШАЛИ?

Москвичам предложили «стройплощадку»

Московские строители в ближайшее время начнут возведение в Минске жилого микрорайона площадью 100 тыс. квадратных метров. Об этом сообщил, находясь в белорусской столице, мэр Москвы Юрий Лужков.

Московский градоначальник также отметил, что во время встречи с президентом Александром Лукашенко глава белорусского государства предложил принять к строительству в Минске массив, который составляет 2 млн. кв м. *“Мы проанализируем свои возможности. Думаю, что ответ будет положительным”*, — заявил Лужков. Он также сообщил, что на встрече с Александром Лукашенко достигнута договоренность о возведении в Минске еще 10 гипермаркетов с участием российского капитала. Эти объекты москвичи намерены построить со всей сопутствующей культурной и социальной инфраструктурой: автостоянки, развлекательные центры, кинотеатры, кафе и рестораны.

Объем 2 млн. кв. метров — впервые называемая цифра в белорусско-московском строительном диалоге. Она составляет фактически половину запланированного в Беларуси строительства жилья на этот год. Однако, судя по итогам полугодия, заданный темп строительства не выдерживается. Ранее премьер-министр Беларуси Сергей Сидорский говорил, что с помощью московских строителей за пять лет, то есть до 2010 года, в нашей республике планируется построить 600 тыс. кв. м жилья.

Александр ДАУТИН.

ГУЧНАЯ СПРАВА

Разгляд касацыйнай скаргі экс-кандыдата ў прэзідэнты Аляксандра Казуліна калегіяй Мінскага гарадскога суда адбудзецца 19 верасня ў 10 гадзін

Як паведамляе прэс-служба А.Казуліна, у дадатак да пададзенай скаргі адвакатам Ігарам Рынкевічам і Аляксандрам Казуліным будуць пададзены вялікія дадатковыя касацыйныя скаргі. Абарона і А.Казулін патрабуюць удзелу абвінавачанага ў разглядзе справы судом касацыйнай інстанцыі.

У паведамленні прэс-службы зазначана, што паколькі ніякіх скаргаў на прыгавор суда першай інстанцыі ад пацярпелых і касацыйнага пратэсту пракуратуры не паступіла, то суд касацыйнай інстанцыі можа або спыніць справу, або змякчыць пакаранне. Абарона па-ранейшаму патрабуе адмяніць прыгавор, а справу спыніць з-за адсутнасці ў дзеяннях А.Казуліна складу злачынства.

Нагадаем, што 6 ліпеня 2006 года Аляксандр Казулін быў прызнаны судом Маскоўскага раёна Мінска “вінаватым у наўмысных дзеяннях, што груба парушаюць грамадскі парадак і выказваюць відавочную непавагу да грамадства, якія суправаджаюцца прымяненнем насілля і знішчэннем чужой маёмасці, звязаных з супраціўленнем асобе, якая прадухіляе хуліганскія дзеянні, здзейсненыя паўторна...”, і на падставе ч. 2 артыкула 339 КК яму прызначана пакаранне ў выглядзе пазбаўлення волі тэрмінам на 3 гады. Ён жа прызнаны “вінаватым у арганізацыі групавых дзеянняў, што груба парушаюць грамадскі парадак, спалучаных з відавочным непадпарадкаваннем законным патрабаванням прадстаўніка ўлады, што выклікалі парушэнне працы транспарту, прадпрыемстваў, і актыўным удзеле ў такіх дзеяннях”, і на падставе ч.1 артыкула 342 КК яму прызначана пакаранне ў выглядзе пазбаўлення волі тэрмінам на 3 гады.

Па сукупнасці злачынстваў шляхам частковага складання прызначаных пакаранняў канчаткова Аляксандру Казуліну прызначана пакаранне ў выглядзе пазбаўлення волі тэрмінам на 5 гадоў 6 месяцаў з адбываннем пакарання ў папраўчай калоніі агульнага рэжыму.

БелаПАН.

ТЭМА ДНЯ

Чым так салодкі афіцыйнаму Мінску Рух недалучэння?

Аляксандр КЛАСКОЎСКІ,
спецыяльна для «Народнай волі»

Дзяржаўныя медыі ўсяляк раздзімаюць тэму Руху недалучэння. На Кубе — яго чарговы саміт. Туды паляцеў міністр замежных спраў Сяргей Мартынаў, не выключаны на момант з’яўлення гэтага нумара газеты — і візіт кіраўніка Беларусі.

Паслухаць афіцыйных каментатараў, дык гэты Рух — ці не адзіная надзея чалавецтва на лепшую будучыню. А вось незалежныя эксперты называюць яго рэліктавым.

Рух недалучэння ўзнік у эпоху халоднай вайны — як выйсце для тых краін, што не хацелі ўлазіць ні ў савецкі, ні ў заходні блокі. Сёння многія назіральнікі характарызуюць яго як архаічную, аморфную і малаўплывовую з’яву, што не цягне нават на статус арганізацыі. Проста клуб, ды яшчэ болей пярэсты і расплывісты, чым СНД. І калі ўжо СНД ажывіць зарakліся, дык праекты яднання ў маштабах Руху недалучэння (каб задаць дыхту сусветнаму гегемону!) падаюцца зусім утапічнымі.

У ліку краін, якія ўдзельнічаюць у Руху, і такія даволі развітыя, дэмакратычныя, як Бразілія; і змрочныя дыктатуры; і зусім занядбаныя куткі трэцяга свету, дзе людзі паміраюць ад голаду. Натуральна, тут хто ў лес, а хто па дровы. Гэта яскрава выявілася падчас югаслаўскага крызісу 1999 года. Адны заступаліся за Мілошавіча, іншыя ж (найперш мусульманскія краіны) гарой стаялі за правы косаўскіх албанцаў. Так і не паразумеліся. Вось вам і эфектыўнасць Руху!

Міністр Мартынаў даводзіць, што сябры па Руху дапамагаюць адбіваць ***антыбеларускія*** атакі ў міжнародных арганізацыях. Але ж давайце ўдакладнім: ніводная рэзалюцыя не скіроўвалася супраць народа Беларусі. Іншая рэч, што Камісія ААН па правах чалавека сапраўды метадычна крытыкавала афіцыйны Мінск за пераслед журналістаў, недзяржаўных арганізацый, палітычных партый. Дзе ж тут, панове дыпламаты, ***антыбеларускасць***?

Далей, у нашым МЗС цвердзяць, што ўдзел у Руху недалучэння надта спрыяе развіццю гандлёва-эканамічных, навукова-тэхнічных, культурных стасункаў, прасоўванню беларускіх ініцыятыў на міжнароднай арэне. Але ўсім гэтым выдатна можна займацца і ў статусе назіральніка (як гэта робяць Расія ці Украіна). Няўжо інакш у ААН не падтрымалі б, напрыклад, чарнобыльскую праблематыку?

Што ж падштурхнула афіцыйны Мінск менавіта да сяброўства ў Руху недалучэння? Заўважце: іншых еўрапейскіх краін у гэтых шэрагах няма! І ў благім сне там не бачыць сябе, напрыклад, багатая нейтральная Швейцарыя. Негалосна лічыцца, што гэты форум — для трэцяга свету.

Што ж да Беларусі, то рашэнне пра ўступленне прымалася ў 1998 годзе, ва ўмовах жорсткай ізаляцыі пасля рэферэндуму і роспуску Вярхоўнага Савета. Ідэю прыпісваюць тагачаснаму міністру замежных спраў Івану Антановічу. Кажуць, што такі неардынарны крок збянтэжыў нават Маскву.

Дарэчы, палітолагі заваstraюць увагу на пытанні, наколькі адпавядае Беларусь крытэрыям Руху недалучэння. Бо фармальная умова там — не ўваходзіць у вайсковыя блокі. Наша ж дзяржава мае шчыльны саюз з Расіяй, у якім вайскова-палітычны складнік далёка не на апошнім месцы. Ды і АДКБ хто-ніхто з нашых дзеячаў любіць пазіцыянаваць як процівагу НАТО. Нейкі своеасаблівы нейтралітэт...

Іншая рэч, што сябры па Руху недалучэння не прыдзіраюцца да розных дробязяў. Там цёплая кампанія — венесуэлец Уга Чавес, прэзідэнт Ірана Ахмадынеджад, сам Фідэль Кастра... Гэта вам не еўрапейцы, зацыкленыя на дэмакратыі ды правах чалавека! Тут клопат пра іншае — як дапячы Вашынгтону пад лозунгам барацьбы за шматпалярны свет. *“Але аб’яднаць 116 краін на глебе антыамерыканізму — справа марная”*, — мяркуе мінскі палітолаг **Андрэй Фёдараў.** На яго думку, Рух недалучэння, ля вытокаў якога стаялі харызматыкі кшталту Нэру, Ціта, у новую эпоху амаль што цалкам страціў сэнс. Афіцыйны ж Мінск пайшоў туды, каб абвяргаць закіды наконт міжнароднай ізаляцыі. Сапраўды, кампанія вялікая, згаджаецца эксперт, вось толькі рэальнага ўплыву на ходу сусветных падзей, лічы, не мае.

Застаецца піяр, разлічаны на не надта дасведчаную ў палітыцы частку айчыннага электарату.

Зрэшты, хай сабе будзе і той Рух недалучэння. Можна зразумець беларускую дыпламатыю, што шукае любую магчымасць “выхаду ў людзі”. Але ж атрымліваецца надта аднабока. Дзяржаўныя медыі хваляцца, што Беларусь адзіная на кантыненце ўваходзіць у Рух недалучэння. І ні слова пра тое, што яна ж — адзіная, якая засталася па-за межамі Рады Еўропы. З тае прычыны, што ў нас спрэс парушаюцца правы чалавека.

Рух недалучэння ўзнік некалі пад лозунгамі трэцяга шляху. Потым з’явілася з’едлівая рэпліка: трэці шлях вядзе ў трэці свет!

Дык куды ж кіруе Беларусь?

ЗА КУЛИСАМИ

Из репертуара театра имени Горького выпал кассовый спектакль «Доходное место»

*Одну из главных ролей в нем играет **Павел ХАРЛАНЧУК** — актер, задержанный на Октябрьской площади в ночь разгона палаточного лагеря, участники которого выражали свой протест против результатов голосования на президентских выборах 19 марта.*

В репертуаре театра на октябрь отсутствуют практически все спектакли, в которых задействован молодой актер и режиссер. Нет “Доходного места”, нет не менее рейтингового спектакля “Единственный наследник”, который идет на сцене русского театра уже 30 лет.

Коллеги Павла Харланчука считают, что это неслучайно. Они находят только одно объяснение такому нелогичному расписанию спектаклей: администрация театра пытается выжить из труппы артиста, который в президентскую избирательную кампанию публично проголосовал против Лукашенко.

— Тогда в марте Павел был осужден на 10 суток, — актеры, позвонившие в редакцию, были очень взволнованы. — Срок он отбывал на Окрестина. И когда вышел из СИЗО, его попросили написать заявление об увольнении по собственному желанию. Но он отказался это делать. Павел — талантливый актер и режиссер, естественно, что он хочет играть на сцене, ставить новые спектакли. Почему он должен уходить? Видимо, ему решили “помочь” и убрали из репертуара практически все спектакли с его участием и те, которые он поставил как режиссер. А в октябре труппа возвращается на родную сцену, ремонт театра уже закончен. И непонятно, почему не будет идти, например, спектакль “Доходное место”, который поставил московский режиссер Аркадий Кац, или “Единственный наследник”, или “Дядюшкин сон”.

Павел Харланчук со сцены лозунгов не говорил.

О Павле Харланчуке театральный бомонд Беларуси заговорил пару лет назад, когда молодой актер, выпускник белорусской Академии искусств, поставил на сцене Национального драматического театра имени Горького детские спектакли “Джельсомино в стране лгунов”, “Крокодил”, “Царевна-лягушка” и спектакль для взрослых “Детектор лжи”. Многие театралы рассыпались в комплиментах, говорили, что видят в Харланчуке перспективного режиссера. Сам Павел скромно улыбался и не загадывал наперед.

А потом в Беларуси случились президентские выборы. И Павел Харланчук оказался 19 марта на Октябрьской площади. А потом каждый день приходил к протестующей молодежи, разбившей на главной площади страны палатки. И был там в ночь разгона лагеря, когда молодых людей крепкие спецназовцы заталкивали в машины, следующие по привычному в те дни маршруту — на Окрестина.

Актеры театра рассказывают, что 6 сентября на ежегодный сбор труппы к ним приехал министр культуры **Владимир МАТВЕЙЧУК**. Однокашник Лукашенко в момент обсуждения деликатной темы, почему в репертуаре нет спектаклей с участием Харланчука, в сердцах бросил: “Кто за президента — тот в театре”. А кто против?..

— Зрителю все равно, каких взглядов придерживается актер. Паша со сцены лозунгов не выкрикивал, — говорят его коллеги.

Сам актер от каких-либо комментариев отказывается.

— *Конечно, эта ситуация меня настораживает,* — говорит Павел. — *Но хочется верить, что дважды меня не будут наказывать за мои взгляды. 10 суток я уже отсидел.*

Главный режиссер Национального академического драматического театра имени Горького **Борис Луценко** говорит, что спектакли, в которых участвует Харланчук, скоро снова появятся в репертуаре. Но будет ли в них играть молодой актер?

— *Я с ним очень долго беседовал,* — комментирует ситуацию Борис Луценко. — *Я считаю, что он сильно подвел коллектив театра. Актер не должен выходить на площадь, у него есть другое оружие — слово. А политика — дело приходящее. Павел, на мой взгляд, просто допустил ошибку. Актер должен понимать, какие последствия потом будут для театра. Он вышел на площадь, сидел 10 суток и мог сорвать спектакли.*

Харланчук не уволен. Я с великим сожалением говорю о том, что случилось. Ему позволялось играть главные роли, позволялось ставить спектакли, которые он хотел. Все, что он думает, он мог сказать в своих спектаклях, в своих ролях.

Он сильно подводит коллектив. Мы не знаем, что будет дальше. У него спросили: “Ты выйдешь опять на площадь?” Он ответил: “Да, выйду”. Но театр не должен превращаться в театр демонстраций. Великая Ермолова никогда не участвовала в акциях протеста, ее слова звучали только со сцены, но от этого она не была менее великой.

Ольга ГРИНЕВИЦКАЯ.

ВЕДАЙ НАШЫХ!

Вектар МТЗ — Лацінская Амерыка

Мінскі трактарны завод збіраецца стварыць зборачную вытворчасць у Венесуэле. Пратакол аб намерах ужо падпісаны.

Мінскія трактары працуюць на палях Кубы, Нікарагуа, Мексікі. Распрацаваны бізнес-план па стварэнні зборачнай вытворчасці і ў Бразіліі. Ажыццяўленне намечанага дазволіць павялічыць продаж мінскіх трактароў у Лацінскай Амерыцы.

Ул.інф.

СТОЛИЦА

Впервые за 15 лет

В Минске впервые за 15 лет наблюдается естественный положительный прирост населения. Об этом сообщил председатель Комитета по здравоохранению Мингорисполкома **Дмитрий ПИНЕВИЧ** на оперативном совещании в мэрии.

По его словам, если в прошлом году в столице умерло на 600 человек больше, чем родилось, то в нынешнем отрицательная динамика преодолена: родилось на 80 человек больше. В столице уменьшилась смертность от внешних причин — дорожно-транспортных происшествий и убийств. В то же время остается высокой смертность от онкологических и сердечно-сосудистых заболеваний, передает БелТА.

ЗДАРЭННЕ

Свята з працягам

Пасажыры сталі заложнікамі вар’ятаў

Як вядома, 9 верасня Мінск святкаваў 939-гадавіну з дня свайго заснавання. З гэтай нагоды ў горадзе ладзіліся разнастайныя забаўляльныя мерапрыемствы — ад прыёму ў піянеры да воднай феерыі. І хаця напярэдадні святкавання сталічныя ўлады запэўнівалі насельніцтва, што продаж спіртных напояў будзе абмежаваны, п’яных у горадзе хапала. І інцыдэнтаў пазбегнуць не ўдалося. Жудасная бойка адбылася ў ноч з 9 на 10 верасня ў электрычцы Мінск—Пухавічы. Кампанія п’яных малойчыкаў у літаральным сэнсе слова ўтрымлівала ў заложніках цэлы вагон...

На наступны дзень у Інтэрнэце з’явіліся сведчанні пасажыраў, якія былі захвачаны п’янымі малойчыкамі. Спачатку прывядзём іх, а потым засяродзімся на інфармацыі праваахоўных органаў.

П’яная кампанія (і хлопцы, і дзяўчаты) распачынае бойку ў трэцім вагоне. Праз некалькі хвілін усе выхады з вагона блакіраваны п’янай моладдзю. Тых, хто спрабаваў вырвацца з яго, незалежна ад полу, тут жа збівалі. Пасля таго, як дзяўчыну, што спрабавала вырвацца, ударылі ў твар, людзі ўжо проста баяліся прарывацца да выхаду.

Абураныя пасажыры выклікаюць па селектары нарад міліцыі. Праз некаторы час з’яўляюцца два прадстаўнікі МУС. З усіх магчымых спецыяльных сродкаў у іх толькі кайданкі. Ім абсалютна няма што супрацьпаставіць некіруемаму натоўпу і яны... сыходзяць.

Патасоўка доўжыцца да самай станцыі “Мачулішчы”. Выкліканая падмога ў выглядзе адной міліцэйскай машыны істотным чынам на сітуацыю не ўплывае. Бойка перамяшчаецца на вуліцу, аднак тыя з захопнікаў, хто застаўся ў электрычцы, па-ранейшаму блакіруюць вагон. Нехта рэгулярна зрывае стоп-кран. Усё гэта доўжыцца хвілін 20. Да пасажыраў, захопленых п’янай моладдзю, фактычна нікому няма справы...

З вуліцы ў вокны вагонаў ляцяць камяні. З’яўляюцца першыя пацярпелыя — адной з пасажырак камень трапляе ў галаву. Першая кроў. Шакіраваныя суседзі спрабуюць аказаць ёй першую дапамогу.

Электрычка нарэшце рухаецца. Частка хуліганаў вяртаецца ў вагон, дзе патасоўка аднаўляецца. Усё гэта цягнецца да самага Рудзенска. І тут зноў пачынаецца “абстрэл” вагона, бо хуліганы выйшлі менавіта ў Рудзенску. Напачатку ў вокны электрычкі ляцяць маленькія, а потым і вялікія камяні... Адзін з мужчын, прыкрыўшы сабой дзяўчыну, што сядзела побач, кідаецца на падлогу, праз імгненне абвальваецца шкло і падае яму на спіну. Пасажыры хаваюцца пад лаўкі... Нехта нарэшце адпускае стоп-кран, электрычка пачынае рухацца...

Па справе аб бойцы, якая адбылася ў ноч з 9 на 10 верасня ў электрацягніку Мінск—Пухавічы, узбуджана крымінальная справа па ч.2 арт.339 Крымінальнага кодэкса (хуліганства). Па інфармацыі праваахоўных органаў, на станцыі “Мачулішчы” адбылася бойка паміж нявысветленымі асобамі. У выніку ў вагонах было разбіта каля 20 вокнаў. Двух чалавек затрымалі супрацоўнікі міліцыі, якія суправаджалі электрычку.

На момант напісання матэрыяла былі ўстаноўлены 15 удзельнікаў бойкі ў электрычцы. Аднак намеснік начальніка ўпраўлення ўнутраных спраў на транспарце МУС Беларусі Міхаіл Неліповіч скептычна паставіўся да сведчанняў некаторых відавочцаў, якія папракаюць міліцыю ў бяздзейнасці: “Калі б яны не працавалі, то не затрымалі б двух удзельнікаў інцыдэнту. У той сітуацыі было няважна, двое ці больш міліцыянераў знаходзіліся ў электрычцы, паколькі электрычка была перапоўнена, па вагоне было вельмі цяжка перамяшчацца...”

Што ж, у кожнага свая праўда.

Антон ВІТАЛЬЕЎ.

Вучоба і стажыроўка ў Чэшскай Рэспубліцы

Чэшскія вышэйшыя навучальныя ўстановы прапануюць ужо ў гэтым годзе студэнтам і іншым зацікаўленым работнікам недзяржаўных арганізацый камандзіроўкі і кароткатэрміновыя стажыроўкі і курсы ў Чэшскай Рэспубліцы. Гэтыя праекты фінансуюцца ўрадам Чэшскай Рэспублікі.

Больш падрабязную інфармацыю можна атрымаць па тэл.: **+375 29-620-34-87, + 375 29-328-59-92.**

Народная Воля
14 ВЕРАСНЯ 2006 г.

НЕЛЬЗЯ МОЛЧАТЬ!

«Любовь к фюреру... превыше всего»

Нет, такого публициста в нашей стране еще не было. Какая за плечами школа! Танкист, командующий внутренними войсками, главный милиционер страны, чуть ли не второй человек в Администрации президента, руководитель общества "Динамо", министр спорта и, наконец, председатель совета Белорусской ассоциации ветеранов подразделений специального назначения войск МВД "Честь", член федерации совета журнала "Спецназ".

Что, фамилию можно не называть? Конечно же, речь идет о генерал-лейтенанте Юрии Сивакове. Том самом, которого международная общественность подозревает в причастности к исчезновению Захаренко, Гончара, Красовского...

Ну что из того, что подозревает? Не одного ж его... Да и плевать ему на некоего киприота Христоса Пургуридеса. Он сам знает, чем ему заниматься. Отняли министерское кресло, так подставили другое. Вместо рычагов танка, пистолета или какого-нибудь автомата можно подержать в руке и перо. Подумаешь, на это не учился! Не Боги горшки обжигают. Смотри, почти всю первую тетрадку четвертого номера журнала "Спецназ" сам заполнил. И чем?! Публицистикой о **чести.** Кому-кому, а ему, Сивакову, о чести только и рассуждать. Свои мысли можно подкрепить поэтическими строками. Не беда, что не знаешь белорусских классиков, а есть некая Марианна Захарова:

"Ну кто сказал,
что вымерли гусары —
Пусть врут,
что офицерство не в чести;
Пусть нет коней,
и мы не едем к "Яру"
С шампанским
и с цыганами кутить —
Пусть век настал другой,
но тем дороже
За честь мундира
пролитая кровь.
Отеческую славу
приумножив —
За Веру, за Россию,
за Любовь!"

Не в бровь, а в глаз! Оказывается, находясь на белорусских харчах, можно постоять и за Россию. А чтобы знать, что такое **ЧЕСТЬ** и **ДОСТОИНСТВО**, незатруднительно и в словарь Даля заглянуть. Да что там Даль! Публицист Юрий Сиваков пишет:

"Небезынтересным, я думаю, для многих будет кодекс чести офицера, написанный Адольфом Гитлером... Приведу лишь некоторые выдержки оттуда..."

И приводит: **"Любовь к фюреру, народу и отечеству превыше всего".**

Заметили: на первом месте стоит "любовь к фюреру". Не к Народу, не к Отечеству, а к фюреру. По Гитлеру таких убеждений должны придерживаться не только офицеры, но и их близкие. Во как загнул бесноватый Адольф! И, похоже, генерал-лейтенант Сиваков с ним солидарен. Иначе с какой бы стати он писал: **"...Над многими постулатами, им** *(Гитлером. —* **Авт.)** **декларируемыми, есть смысл задуматься".**

— Так что такое честь?

Фото из архива photo.bymedia.net

Задуматься, действительно, есть над чем. И в первую очередь над тем, своим ли делом занимается новоиспеченный публицист Ю.Сиваков? Ну хочешь ты лично служить фюреру — служи, а белорусские парни в "краповых беретах" должны служить своему **НАРОДУ** и **ОТЕЧЕСТВУ.** Фюреры никогда ничего хорошего народу не приносили; фюреры разжигали войны, уничтожали миллионы людей...

Примерно половина статей публициста Ю.Сивакова в журнале "Спецназ" — цитирование Адольфа Гитлера. Что это — увлечение кумиром? Или подражание своему вчерашнему начальнику? Помните, что несколько лет назад сказал А.Лукашенко? Дословно: *"Немецкий порядок формировался веками... При Гитлере это формирование достигло наивысшей точки. Это то, что соответствует нашему пониманию президентской республики и роли в ней президента..."*

Как известно, в последнее время Ю.Сивакова как бы отдалили от тех, кто сегодня вершит судьбы белорусов. А как бы хотелось опять быть рядом... И почему бы лишний раз не напомнить? Хотя бы цитатой Гитлера.

Читал я Сивакова и думал.

Любовь к фюреру — это страшно!!!

Бурю негодования вызвали когда-то у белорусской общественности слова *"тутэйшага"* правителя о том, что гитлеровская система *"соответствует нашему пониманию".* Не думалось, что спустя много лет у него найдется подражатель. Нашелся. Который так же вспомнил главного фашиста. И не просто вспомнил, а изрек как пример для подражания важнейший его постулат: "Любовь к фюреру... превыше всего".

Степан КОРНИЛОВИЧ,
белорус, 58 лет.

ДАРЭЧЫ

Валянціна Свяцкая: «Гэта плявок у твар беларускаму наро ду»

Актывістка партыі БНФ Валянціна Свяцкая падае ў суд на генерал-лейтэнанта Юрыя Сівакова. Падставай для гэтага стаў менавіта артыкул Сівакова "Пра гонар".

Валянціна Свяцкая звярнулася з іскавай заявай у Генеральную пракуратуру: *"Мяне, шчыра кажучы, здзіўляе, чаму маўчаць Міністэрства юстыцыі, Міністэрства інфармацыі і праваахоўныя органы. Ніхто з адказных асоб пакуль ніяк не адрэагаваў на прапаганду фашысцкай ідэалогіі. Лічу, што сваім артыкулам Сівакоў абразіў мяне як беларуску. У краіне, дзе кожны сантыметр зямлі паліты салдацкай крывёю, квітнее фашысцкая ідэалогія. Гэта плявок у твар беларскаму народу, ветэранам — жывым і тым, хто памёр".*

Аднак Генеральная пракуратура адмовілася прымаць да вытворчасці іскавую заяву Валянціны Свяцкай, патлумачыўшы гэта тым, што папярэдне трэба звярнуцца ў пракуратуру Цэнтральнага раёна сталіцы. Тым не менш яна адправіла іск па пошце менавіта ў Генеральную пракуратуру, а таксама ў суд Фрунзенскага раёна, па месцы знаходжання рэдакцыі часопіса "Спецназ".

Сума іску, які падала Валянціна Свяцкая, — 60.000.000 рублёў: *"Мне цяжка сказаць, як будзе развівацца справа далей. Але я ведаю адно: для судоў і пракуратуры настаў час вызначыцца ў пытанні, каму яны служаць — закону ці чыноўнікам..."* — гаворыць спадарыня Свяцкая.

Антон ВІТАЛЬЕЎ.

УВАГА!

Пасольства Германіі інфармуе

19 верасня ў сувязі са штогадовым мерапрыемствам для супрацоўнікаў пасольства Германіі ў Беларусі дыпмісія будзе закрыта.

Як паведамляе прэс-служба пасольства ФРГ, у гэты дзень візавыя хадайніцтвы любога віду прымацца не будуць. У наступныя працоўныя дні ў сувязі з павелічэннем колькасці заяў можа павялічыцца таксама час чакання для асобных наведвальнікаў, папярэджвае германскае пасольства.

У экстраных выпадках прапануецца звяртацца да дзяжурнага супрацоўніка пасольства па тэлефоне 217-59-00.

Ул.інф.

НУ І НУ!

Па ўласным жаданні?

Беспрэцэдэнтны выпадак адбыўся ў Мількаўшчынскай базавай школе Гродзенскага раёна — пасля таго, як 1 верасня гэтую ўстанову наведаў генеральны консул Польшчы ў Гродне Анджэй Крэнтоўскі, дырэктар школы Уладзімір Трахімчык раптам напісаў заяву аб звальненні "па ўласным жаданні".

— Зараз у нас няма дырэктара, завуч — у бальніцы, так вось і працуем, — расказала карэспандэнту "Народнай волі" прафарг Мількаўшчынскай школы **Людміла ЧЫЖЫК**. — А тое, што дырэктар звольніўся... Нам жа ўсім ён сказаў, што звальняецца па ўласным жаданні.

Тое самае кажуць сёння і ў Гродзенскім раённым аддзеле адукацыі: маўляў, *"дырэктар звольніўся сам таму, што ён жыве ў Гродна і да школы яму дабірацца 33 кіламетры".* Маўчаць толькі, калі ў іх пытаеш: "Чаму ён гэта зрабіў пасля пачатку навучальнага года, а не летам?"

Зрэшты, усё становіцца зразумелым, калі паслухаць самога Уладзіміра Трахімчыка, які распавёў, што 4 верасня яго выклікалі ў Гродна, дзе *"намеснік старшыні райвыканкама і начальнік аддзела адукацыі заявілі, што я стварыў ім шмат праблем з-за прысутнасці на школьнай лінейцы польскага консула, і прапанавалі мне расстацца з пасадай".*

Цікава, што *"непажаданага госця"* — генеральнага консула Польшчы ў Гродне запрасіў зусім не дырэктар школы, а грамадскае аб'яднанне "Polska Macierz Szkolna", якое курыруе работу польскамоўных школ дыяспары. 1 верасня ў Мількаўшчыне адбыліся ўрачыстасці ў сувязі з прысваеннем школе імя пісьменніцы Элізы Ажэшка.

Алесь СІВЫ.

ЗДАРЭННЕ

Разам з дымам тытуню сышло сена

У вёсцы Сяляўшчына Расонскага раёна адбылася сапраўдная трагедыя. Папярэдне падрыхтаваны для зімовага захавання ў рулонах запас лепшага корму для кароў згарэў за адну гадзіну.

Ніхто з дарослых, уключаючы вартаўніка, не заўважыў, як двое тутэйшых хлапчукоў 10 і 11 год разам з іх 13-гадовым сябрам з горада Наваполацка забраліся на склад грубых кармоў, прыхапіўшы з сабой цыгарэты і запальнічку. Уладкаваліся на рулонах сена, як на канапе, і запалілі па цыгарэтцы. Калі сена загарэлася, падлеткі паспрабавалі збіць полымя, але безвынікова. Спалохаўшыся, уся тройца збегла з месца пажару.

Патушыць ахопленыя полымем рулоны прасаванага сена аказалася няпроста нават буйному атраду ратавальнікаў. Згарэла каля 200 тон выдатнага корму.

Вінаватыя не сталі адпірацца і распавялі, як усё было. Акт аб здарэнні перададзены ў пракуратуру. Бацькам трох сябрукоў давядзецца кампенсаваць са сваіх кішэняў страту корму коштам у 17 мільёнаў рублёў.

Варта ўзгадаць, што напярэдадні пажару ў гаспадарцы, цэнтрам якой з'яўляецца Сяляўшчына, быў інспектар дзяржпажнагляду, які прыцягнуў да адміністрацыйнай адказнасці кіраўнікоў за незахаванне правіл пажарнай бяспекі, галоўным чынам — за допуск на тэрыторыю складоў пабочных асоб. Так што адказваць за згарэлае сена, відаць, давядзецца не толькі бацькам непаўнагадовых аматараў тытуню, але і мясцоваму начальству. Дарэчы, за лета бягучага года ў сельскіх гаспадарках Віцебшчыны агнём знішчана 390 тон сена, падрыхтаванага для зімовага захавання.

Сяргей БУТКЕВІЧ.

КГБ ищет миллионы

Комитет государственной безопасности Беларуси подготовил аналитическую докладную на имя президента с подробным описанием ситуации с незаконным экспортом леса в стране. Аналогичный документ планируется направить и в Совет министров. Это — уже второй доклад на данную тему. Его целью является выработка совместной стратегии по дальнейшему урегулированию лесной ситуации.

В апреле нынешнего года КГБ возбудил сразу несколько десятков уголовных дел по фактам незаконного экспорта леса. Как сообщалось в СМИ, чекисты "разоблачили преступный синдикат", который, по предварительным оценкам, незаконно переправлял за границу пятую часть всех экспортных поставок древесины. По первоначальной информации, злоумышленники заработали на своем бизнесе около 20 миллионов долларов. Как выяснилось в результате 4-месячного расследования, первые данные о деятельности преступного синдиката ни в какое сравнение не идут с реальным положением дел.

Сразу оговоримся, что КГБ (с началом расследования к делу подключилось и Главное управление по борьбе с организованной преступностью и коррупцией МВД) "поднял" экспорт леса только за последние три года — с 2003-го по 2005-й. Но незаконный бизнес, по данным правоохранительных органов, существовал не менее 10 лет. Поэтому все нижеприведенные цифры можно смело умножать на три, чтобы представить себе истинные потери государства.

Как выяснили следователи, хищения леса начинались с самой вырубки. Лесничества выделяли участок под вырубку индивидуальным предпринимателям и указывали в документах неверные данные о кубатуре. В результате около половины вырубленного леса шло на распилку без всяких документов. Этот лес в виде полетной доски складировался на предприятиях, а затем скупался определенными лицами за наличный расчет. Далее через частные фирмы, которые имели разрешение на экспорт, вывозился за границу. При этом, чтобы легализовать поставку, фирмами-поставщиками заключался фиктивный договор на покупку леса у предприятия, официально занимавшегося заготовкой и имевшего сертификат Белорусской торговой палаты на продукцию собственного производства. Естественно, поставщик, оформляя эти поддельные документы, указывал в них, что уплатил за производителя НДС, затем требовал от государства его возврата.

С учетом того, что в среднем в одной машине транспортировалось около 30 кубометров леса, возврат НДС составлял приблизительно около 500 долларов за каждую. За три года, по подсчетам следователей, государство возвратило НДС более чем за 40 тыс. машин, то есть на сумму более 20 млн. долларов.

Сам экспорт леса приносил не меньшие деньги. КГБ обращает особое внимание на заработок экспортеров, который составляла разница между установленными правительством минимальными ценами для экспорта древесины (индикативом) и реально существовавшими за границей. Как выяснилось в результате расследования, правительством изначально были установлены заниженные цены на экспорт. Почему? В этом КГБ видит одну из двух причин. Первая: высокопоставленные чиновники действовали в интересах преступного синдиката. Вторая: они были введены в заблуждение относительно реальных цен за рубежом. Так, например, когда в Беларуси действовал индикатив в 70 долларов, за границей лес реально продавался за 105 долларов. Когда индикатив поднялся до 90 долларов, экспортеры реализовывали лес за 115—130 долларов. Как видно, цена в среднем постоянно была занижена на 30—50%. Если произвести несложный подсчет, то становится понятно, что на разнице в цене лесной синдикат за три года заработал еще около 36 млн. долларов. Если же вспомнить, что этот лес был вырублен нелегально, то доходы незаконных экспортеров вообще трудно поддаются исчислению.

В настоящее время КГБ пытается найти счета, на которых осели все эти средства, и установить, кто из госчиновников курировал данный подпольный бизнес. Но поскольку решение об утверждении индикатива принималось в правительстве, следствие столкнулось с вполне серьезными трудностями. Как дальше будет развиваться лесная тема, во многом будет зависеть от того, какие указания поступят от правительства и президента.

КОММЕНТАРИЙ

Одним из госпредприятий, на которое возложен контроль за экспортом леса, является ТРУП "Беллесбумпромэкспорт". "Е" задал несколько вопросов заместителю директора предприятия Ю.Б.Карпюку.

— Юрий Богданович, вы контролируете, чтобы лес не экспортировался по цене ниже установленной государством?

— Естественно, мы это контролируем. В принципе, по нашим контрактам цена у нас всегда была намного выше индикатива. Если индикативная цена у нас была 75 долларов, то мы всегда продавали полетную доску на то время по 85 долларов. О том, что покупатель, которому мы продавали лес, реализовывал его потом дороже, мне не известно. Покупатель был проверенный. Мы все контракты заключали по 100-процентной предоплате.

— Вы говорите, что фирмы, которым вы давали разрешение на экспорт леса, были проверены, но вот КГБ выяснил, что реально документы у многих были фальшивые. Что вы на это скажете?

— Мы проверяем, чтобы у них был перечень документов, который разрабатывался в Министерстве лесного хозяйства. Это — сертификат на продукцию собственного производства, который выдается Белорусской торговой палатой. Если этого сертификата нет, у предприятия должен быть договор купли-продажи этой древесины, договор на обработку этой древесины у того лица, у кого есть данный сертификат. Сейчас, с первого июля, введена лицензия на деревообработку, и мы также требуем и ее. Мы можем потребовать товарно-транспортные накладные, где они брали этот лес.

— У правоохранительных органов возникли вопросы по возврату НДС. Вы это не контролировали?

— Это не наш вопрос. Мы контролируем лишь поступление валютной выручки от покупателя.

— Сколько из всего экспорта леса по вашей структуре экспортирует государство, а сколько частные компании?

— По нашей компании государство экспортирует 70—75% леса, остальное — частные структуры.

Сергей САЦУК.
Ej.by

СІТУАЦЫЯ

Літва адмовіцца будаваць ядзерны могільнік побач з беларускай мяжой?

Агенцтва па кіраванні радыеактыўнымі адходамі Літвы распаўсюдзіла вынікі даследавання аб уплыве радыеактыўных адходаў на навакольнае асяроддзе. У ім акрамя двух пляцовак, прапанаваных раней для будаўніцтва могільніка ядзерных адходаў Ігналінскай АЭС, пазначана трэцяя, якая месціцца на самай большай адлегласці ад Беларусі.

З гэтага факта некаторыя СМІ паспяшаліся зрабіць выснову, што Літва захавае радыеактыўнае смецце не побач з беларускай мяжой, як планавалася раней, а ў 4 кіламетрах ад нашай дзяржавы. Аднак канчатковае рашэнне, дзе ўсё ж такі будзе месціцца сховішча, пакуль не вызначана.

Яшчэ ў мінулым годзе літоўскія спецыялісты на прэс-канферэнцыі для прадстаўнікоў беларускіх СМІ тлумачылі, што найбольш аптымальным варыянтам будаўніцтва могільніка выглядае пляцоўка ў месцы Галілауке, што ў 700 метрах ад беларускай мяжы. Такая выснова была зроблена з улікам некаторых біялагічных і геалагічных фактараў, у тым ліку аналізу руху грунтовых вод у гэтым раёне. Таксама літоўскі бок разглядаў яшчэ адзін варыянт размяшчэння будаўніцтва — бліз возера Апвардая. Але і гэтая мясцовасць знаходзіцца недалёка ад нашай мяжы — ад Апвардая да Беларусі адзін кіламетр.

Зразумела, што планы літоўцаў рэзка крытыкавалі беларускія спецыялісты і грамадскасць. Перш за ўсё выказвалася занепакоенасць магчымымі наступствамі ўздзеяння могільніка на экалогію нашай краіны, перажыўшай 20 гадоў таму чарнобыльскую катастрофу. Акрамя таго, супраць узвядзення могільніка і бліз Галілауке, і бліз Апвардая беларускі бок выказваўся яшчэ і таму, што непадалёку ад мяжы раскінуўся Нацыянальны парк Беларусі "Браслаўскія азёры".

У літоўскага боку былі свае аргументы. Перш за ўсё яны абяцалі, што побач з беларускай мяжой плануецца будаваць могільнік для кароткажывучых адходаў малой і сярэдняй актыўнасці. Самыя небяспечныя рэчывы, а таксама адпрацаванае ядзернае паліва будзе захоўвацца ў спецыяльных кантэйнерах непасрэдна на тэрыторыі Ігналінскай АЭС. Асабліва падкрэслівалі літоўскія спецыялісты той факт, што ядзернае смецце ўпакуюць у бетонныя кантэйнеры і апусцяць у бетонныя падвалы, якія збудуюць над узроўнем залягання грунтовых вод: на такой глыбіні цячэнне вады ідзе ўглыб, а не ў бакі.

Але, мяркуючы па ўсім, доказы літоўцаў беларускі бок усё роўна падвяргаў сумніву. У маі гэтага года Беларусь на сесіі Камісіі ААН па ўстойлівым развіцці прапанавала ўвесці забарону на будаўніцтва ядзерных аб'ектаў паблізу прыродаахоўных ландшафтаў. І зноў крытыкавала планы Літвы аб магчымым узвядзенні ядзернага могільніка паблізу ад беларускай мяжы і Нацыянальнага парку "Браслаўскія азёры".

Эксперты МАГАТЭ, якія наведалі Літву ў снежні мінулага года, таксама выказаліся за тое, што Літва, перш чым будаваць радыеактыўнае сховішча, павінна ўлічыць інтарэсы суседніх дзяржаў. Аднак эксперты прызналі работу літоўскага боку адпавядаючай усім міжнародным нормам.

І вось літоўскі бок прапанаваў яшчэ адну пляцоўку, дзе можна захаваць адпрацаванае ядзернае паліва. Гэта мясцовасць бліз Стабацішак, у 4 кіламетрах ад беларускай мяжы. Тэрыторыя, дзе можа з'явіцца могільнік, хоць і не належыць непасрэдна Ігналінскай АЭС, але выкарыстоўваецца атамнай станцыяй.

— *Пакуль нашу прапанову будзе абмяркоўваць літоўская грамадскасць,* — кажа начальнік аддзела па бестэрміновым захаванні радыеактыўных адходаў Агенцтва па кіраванні радыеактыўнымі адходамі Літвы **Стасіс Матэюнас.** — *Потым сваю ацэнку дадуць спецыялісты Літвы, і паралельна свае меркаванні выкажуць эколагі і вучоныя Беларусі і Латвіі.*

Сёння яшчэ рана казаць, дзе будзе пабудаваны могільнік. Калі разглядаць прыродныя ўмовы, геалагічныя і гідрагеалагічныя фактары, то аб'ектыўна самым лепшым, на мой погляд, падаецца месца Галілауке. Супраць яго выступае Беларусь. Але, паверце, ніякай шкоды Браслаўскім азёрам сховішча не прынясе. Тое, што тычыцца Стабацішак, то, зразумела, спрошчваецца транспарціроўка ядзернага смецця, аднак, там прыйдзецца шмат папрацаваць, каб падрыхтаваць зямлю для прыняцця ядзерных адходаў.

Вольга ГРЫНЯВІЦКАЯ.

ДЛЯ ДАВЕДКІ

Ігналінская атамная станцыя была пабудавана на тэрыторыі Літвы ў 1983 годзе па ўзоры Чарнобыльскай АЭС.

Пры далучэнні Літвы да Еўрапейскага Саюза літоўскі бок узяў на сябе абавязкі спыніць эксплуатацыю атамнай станцыі.

У 2004 годзе цалкам была спынена дзейнасць першага блока ядзернага рэактара. На 2009 год запланавана спыненне другога блока. У адпаведнасці з патрабаваннямі Еўрапейскага Саюза да 2030 года АЭС павінна быць дэманціравана.

Усе выдаткі, звязаныя з закрыццём станцыі, а таксама ўзвядзеннем могільніка для радыеактыўных адходаў, пакрываюцца за кошт бюджэту ЕС. Па плане, могільнік мусіць быць пабудаваны да 2012 года.

ЧУЛІ?

Гэта не проста прэмія, гэта — знак

Найбуйнейшая фракцыя Еўрапейскага парламента выступіла ў падтрымку намінацыі лідэра аб'яднаных дэмакратычных сіл Беларусі Аляксандра Мілінкевіча на атрыманне ўзнагароды імя Андрэя Сахарава "За свабоду думкі".

Фракцыя Еўрапейскага парламента "Еўрапейская народная партыя — Еўрапейскія дэмакраты", у якую ўваходзяць 268 еўрадэпутатаў і якая з'яўляецца дамінуючай парламенцкай групай, прыняла рашэнне аб падтрымцы кандыдатуры Аляксандра Мілінкевіча на атрыманне гэтай узнагароды.

Каментуючы рашэнне фракцыі, віцэ-старшыня Еўрапарламента Яцэк Сарыюш-Вольскі адзначыў:

— Еўрапейскі парламент ад пачатку свайго існавання знаходзіцца ў авангардзе барацьбы за дэмакратыю, правы чалавека і палітычныя свабоды. Аляксандр Мілінкевіч, як мала хто іншы, ёсць прыклад чалавека, які змагаецца за нашы супольныя еўрапейскія каштоўнасці. Беларусь сёння з'яўляецца скансэнам, апошнім месцам у Еўропе, дзе правы чалавека свядома парушаюцца палітычнымі ўладамі гэтай краіны. Таму дзейнасць Аляксандра Мілінкевіча і ўсёй дэмакратычнай апазіцыі, лідэрам якой ён з'яўляецца, цалкам адпавядае місіі гэтай узнагароды. Уручэнне Аляксандру Мілінкевічу гэтай узнагароды будзе таксама сігналам для афіцыйнага Мінска, што Еўрапарламент і Еўрасаюз не забыліся пра дэмакратычную апазіцыю ў Беларусі.

Віцэ-старшыня Еўрапарламента падкрэсліў таксама, што рашэнне фракцыі "Еўрапейскай народнай партыі — Еўрапейскія дэмакраты" аб падтрымцы беларускага палітыка — гэта "яскравы сігнал для іншых палітычных груп, што Аляксандр Мілінкевіч з'яўляецца надзвычай сур'ёзнай кандыдатурай".

Сахараўская прэмія ўручаецца штогод, пачынаючы з 1998 года, за дасягненні ў справе змагання за правы і асноўныя свабоды чалавека, за абарону правоў меншасцяў, павагу да міжнароднага права, унёсак у развіццё дэмакратыі і адстойванне вяршэнства закона. Першым лаўрэатам прэміі А.Сахарава (у 1998 г.) быў Нэльсан Мандэла; у 2003 г. узнагароду прысудзілі Арганізацыі Аб'яднаных Нацый; у 2004 годзе прэмію атрымала Беларуская асацыяцыя журналістаў.

Алег СНОЎ.

СУД ДЫ СПРАВА

Злачынцаў проста выкралі?

Як перадае Радыё Свабода, у суседнім з Гомельскай вобласцю Бранску расійскі суд асудзіў двух маладых жыхароў Рэчыцы, былых студэнтаў Гомельскага тэхнічнага універсітэта, Андрэя Шурпача — да пажыццёвага зняволення, Сяргея Трукшаніна — да 20 гадоў турмы. Іх абвінавацілі ў цяжкім злачынстве — падрыве аўтамашыны з двума супрацоўнікамі расійскай міліцыі.

Родныя асуджаных і праваабаронцы сцвярджаюць, што беларускія грамадзяне былі проста выкрадзены з тэрыторыі Беларусі расійскімі праваахоўнікамі без усялякай працэдуры экстрадыцыі, а гэта ставіць пад сумнеў абгрунтаванасць прысуду.

Справай асуджаных у Бранску былых студэнтаў з Рэчыцы зацікавіліся беларускія праваабаронцы. Распавядае выканаўчы дырэктар Беларускага Хельсінкскага камітэта Алег Гулак: "Мы пакуль не кажам пра абгрунтаванасць прысуду. Пакуль нас цікавіць праблема з выкраданнем людзей расійскай міліцыяй з тэрыторыі Беларусі. Гэта — парушэнне і нашага заканадаўства, і канвенцыі пра прававую дапамогу, якая існуе ў межах СНД. Па сітуацыі відавочна, што гэта робіцца з удзелам беларускай міліцыі. І пакуль мы бачым, што міліцыя і пракуратура не хочуць разабрацца ў гэтай справе".

ПАДРАБЯЗНАСЦІ

Несудзімы суддзя

*Крымінальная справа за дапамогу ў дачы хабару супраць **Дзмітрыя ДЗЕМЧАНКІ**, былога гродзенскага суддзі, вядомага па гучных працэсах над апазіцыянерамі, закрытая*

Справа была распачата ў студзені гэтага года з падачы КДБ. У ёй фігуруе сума 25 тысяч долараў, якая нібыта была перададзена для суддзі Ленінскага раёна Гродна Дзмітрыя Дземчанкі за тое, каб ён паспрыяў у скарачэнні тэрміну зняволення для асуджанага. Справу супраць суддзі распачала Генеральная пракуратура; Дземчанка сышоў з пасады, і з яго была знятая недатыкальнасць.

Заўважым, імя Дзмітрыя Дземчанкі даўно ўпісана ў маніторынгі парушэнняў правоў чалавека. Праз гэтага маладога чалавека (Дземчанку 33 гады) прайшло мноства гродзенскіх апазіцыйных ды грамадскіх актывістаў і журналістаў — большасць у адміністрацыйных, некаторыя — у крымінальных працэсах. Напрыклад, у 2002 г. ён судзіў 13 мясцовых журналістаў, удзельнікаў пікетаў у абарону закрытай газеты "Пагоня", і даў шасці з іх ад 3 да 15 сутак арышту, а яшчэ чатыром — штрафы. Таму навіна пра справу супраць Дземчанкі выклікала пільную цікавасць у дэмакратычным асяродку Гродна.

Пра тое, што Дз.Дземчанка больш не суддзя, першым даведаўся яго былы падсудны — лідэр рэспубліканскага страйкама прадпрымальнікаў Валерый Леванеўскі. У 2004 г. Дземчанка вёў справу пра "абразу прэзідэнта", па якой В.Леванеўскі і яго намеснік Аляксандр Васільеў былі асуджаны на два і паўтара года зняволення ў калоніях агульнага рэжыму. Выйшаўшы на волю ў маі гэтага года, Леванеўскі напісаў у Гродзенскую абласную пракуратуру заяву з патрабаваннем прыцягнуць суддзю да крымінальнай адказнасці за незаконны прысуд. У адказе старшы следчы пракуратуры вобласці паведаміў, што супраць Дземчанкі крымінальная справа ўжо ёсць. А ў Ленінскім судзе дапытліваму прадпрымальніку распавялі, што Дз.Дземчанка там не працуе, *"звольніўся па ўласным жаданні"*.

Пачатак крымінальнай справе супраць суддзі дала заява бацькі 20-гадовага хлопца, асуджанага на 8 год зняволення за продаж марыхуаны. Мужчына распавёў, што з чэрвеня па верасень 2005 г. перадаў праз "пасрэдніка" — знаёмага прадпрымальніка 25 тысяч долараў суддзі Дземчанку, які паабяцаў паспрыяць, каб у касацыйнай інстанцыі, абласным судзе, сыну скарацілі тэрмін зняволення. (Цікавая падрабязнасць пра стасункі "пасрэдніка" і суддзі: годам раней Дземчанка вёў супраць гэтага прадпрымальніка працэс і за махлярства адправіў на "хімію", якую пасля змянілі на папраўчыя работы).

Аднак касацыя паводле справы 20-гадовага хлопца была прайграная, Вярхоўны суд таксама прысуд не змяніў — і бацька пачаў патрабаваць ад Дземчанкі свае грошы назад.

У лістападзе суддзя аддаў бацьку 13 тысяч долараў, сказаўшы, што менавіта столькі яму перадаў "пасрэднік". Некалькі тыдняў мужчына штодня, як на працу, хадзіў да суддзі, патрабаваў астатнія 12 тысяч, папярэджваў, што звернецца ў адпаведныя органы — і пры гэтым запісваў свае з ім размовы на дыктафон. У студзені, так і не дабіўшыся астатніх грошай, недарэка звярнуўся ў КДБ.

Падазроных у справе аказалася адразу двое: "пасрэднік" ды суддзя Дз.Дземчанка. Статус у іх быў розны, дый павялі сябе яны па-рознаму. Таму розным стаўся іх лёс.

Дземчанка — суддзя, справы супраць суддзяў распачынае Генеральная пракуратура. Не выключана, што яна атрымала дазвол "органа, які прызначае на пасаду". Орган гэты ў Беларусі — прэзідэнт. Да таго ж у тым самым студзені Дземчанка, кажуць, прыйшоў у КДБ "з павіннай" і ад свайго ўдзелу ў "справе хабару" не адмаўляўся. Таму і следства ў дачыненні да яго было праз пяць месяцаў спынена, таму і на судовым працэсе ён праходзіў ужо сведкам.

"Пасрэднік" жа віны сваёй не прызнаў і па факце хабару падчас следства і на судзе паказанні даваць адмовіўся. Таму ўвесь цяжар абвінавачанняў лёг толькі на яго. На працэсе ён стаў адзіным абвінавачаным, і на падставе паказанняў сведкаў у пачатку жніўня быў асуджаны на 8 год зняволення — за "махлярства" і "падбухторванне да дачы хабару".

Аднак ні за паўгода следства, ні ў судзе так і не прагучала яснага адказу на галоўнае пытанне: дзе грошы, дзе тыя зніклыя 12 тысяч?

Схему, паводле якой адбываўся "рух капіталу", апісаў сам Дземчанка ды іншыя сведкі ў сваіх паказаннях на адкрытым судовым працэсе над "пасрэднікам".

Бацька кажа, што ў чэрвені 2005 г. перадаў яму для Дземчанкі 3 тысячы, у жніўні — 20 тысяч, у верасні — 2 тысячы долараў. Дземчанка распавёў, што атрымаў ад "пасрэдніка" спачатку 8 тысяч, а пасля 5 — ды перадаў усю суму іншаму суддзі, назавём яго Z. У лістападзе, калі бацька асуджанага хлопца стаў патрабаваць грошы назад, Z, паводле паказанняў Дземчанкі, гэтыя 13 тысяч вярнуў, і Дземчанка аддаў іх мужчыне. На допытах падчас следства Z адразу і катэгарычна заявіў, што не меў ніякага дачынення да гэтай гісторыі. І хоць спасылка на яго паказанні ёсць у шэрагу дакументаў — у крымінальнай ды судовай справе ён аніяк не праходзіць.

У такой трактоўцы карупцыйны ланцужок абрываецца менавіта на Дз.Дземчанку. Але, выносячы прыгавор, суд палічыў, што гэтая сума асела менавіта ў "пасрэдніка".

Цяпер асуджаны "пасрэднік" рыхтуецца да касацыі ў гродзенскім следчым ізалятары. Z застаецца на сваёй пасадзе і працягвае працаваць суддзёй. Дз.Дземчанка ўладкаваўся на працу ва ўпраўленні прыватызацыі Гродзенскага аблвыканкама.

Ірына ЧАРНЯЎКА.
Гродна, *www.nn.by*

ПАЛІТЫКА

Камуністы інфармуюць...

Партыя камуністаў Беларуская (ПКБ) праінфармавала левыя партыі свету аб сітуацыі ў Беларусі. Як паведаміў БелаПАН сакратар цэнтральнага камітэта ПКБ Валерый Ухналёў, адпаведны ліст дасланы ў больш як 50 партый — у краіны Усходняй і Заходняй Еўропы, Афрыкі, Блізкага Усходу, Азіі і Лацінскай Амерыкі.

У лісце, у прыватнасці, гаворыцца: у Беларусі сфарміравалася "заганная палітычная сістэма, пры якой улада сканцэнтравалася ў руках аднаго чалавека — прэзідэнта, а чыноўнікі, якіх ён прызначае, поўнасцю выведзены з-пад кантролю народа". У гэтай сістэме парламент, мясцовыя саветы і судовая ўлада ператварыліся "ў дадатак выканаўчай улады", што "дало магутны штуршок росквіту карупцыі".

"У парушэнне Канстытуцыі ў краіне існуе манаполія дзяржавы на электронныя СМІ, а недзяржаўныя друкаваныя выданні пастаянна звердаюць адміністрацыйны і фінансавы ціск", — зазначаецца ў пасланні.

Партыя абвінавачвае беларускія ўлады ў парушэнні выбарчых правоў грамадзян. Прадстаўнікі апазіцыі, гаворыцца ў лісце, не допускаюцца да ўдзелу ў працы выбарчых камісій, а назіральнікі пазбаўлены права сачыць за ходам падліку галасоў, што прыводзіць "да масавых парушэнняў заканадаўства падчас выбараў і парадзіла недавер грамадства да вынікаў выбарчай кампаніі".

У галіне працоўных адносін "рэпрэсіі супраць непажаданых для ўлады асоб" ажыццяўляюцца з дапамогай сістэмы кароткатэрміновых кантрактаў, якая дзейнічае ва ўсіх галінах эканомікі, зазначаюць прадстаўнікі ПКБ.

Паводле слоў В.Ухналёва, галоўная мэта гэтага ліста — праінфармаваць прадстаўнікоў левых партый аб палітычных працэсах, што адбываюцца ў Беларусі, у супрацьвагу "прапагандысцкай інфармацыі, што распаўсюджваецца ўладамі па дыпламатычных каналах". Апрача таго, зазначыў ён, правыя сілы многіх краін "шырока выкарыстоўваюць рэжым Лукашэнкі як інструмент барацьбы з левай ідэалогіяй, падаючы камуністаў і іх саюзнікаў як носьбітаў ідэй таталітарызму". "Мы заяўляем, што нічога агульнага з камунізмам і левай ідэалогіяй правячы ў Беларусі рэжым не мае, і хочам, каб нашы прыхільнікі ведалі пра гэта", — падкрэсліў палітык.

Юрый ПАЦЁМКІН.

ТРЫВОЖНА

Ізноў з'явіўся ліст ад ананімаў з КДБ

У дачыненні да экс-кандыдата ў прэзідэнты Беларусі Аляксандра Казуліна, які адбывае пакаранне ў следчым ізалятары на вуліцы Валадарскага ў Мінску, выкарыстоўваюцца *"незаконныя метады фізічнага ціску"*. Пра гэта гаворыцца ў распаўсюджаным праз Інтэрнет ананімным лісце *"групы супрацоўнікаў КДБ"*.

У ім сцвярджаецца, што пітная вада ў СІЗА заражоная "хімічным атрутным рэчывам невядомага паходжання". Работнікамі санітарна-эпідэміялагічнай службы папраўчай установы нібыта вядома пра гэта, аднак з іх узята падпіска аб неразгалошванні гэтай інфармацыі, паведамляюць ананімы. У лісце таксама паведамляецца, што гэтае рэчыва распрацоўвалася яшчэ ў сакрэтных біяхімічных лабараторыях пры КДБ СССР. Яно здольнае асядаць у арганізме і выводзіцца з яго вельмі марудна. *"Праз некалькі месяцаў у арганізме пачынаюцца незваротныя працэсы, звязаныя з паніжэннем імунітэту, рэзкім абвастрэннем розных хранічных захворванняў, што ў будучым прыводзіць да інваліднасці"*, — гаворыцца ў лісце.

Адвакат Казуліна Ігар Рынкевіч заявіў у інтэрв'ю БелаПАН, што не мае права каментаваць сцвярджэння такога кшталту. Праверыць верагоднасць гэтай інфармацыі могуць толькі медэксперты. Аднак ён прызнаў, што стан А.Казуліна апошнім часам пагоршыўся — гэта праяўляецца ў аслабленні зроку і агульнай слабасці арганізма. Паводле слоў абаронцы, пасля яго апошняй сустрэчы з палітыкам 6 верасня было вырашана звярнуцца ў рэспубліканскую турэмную бальніцу з хадайніцтвам аб правядзенні абследавання стану здароўя А.Казуліна. Яно будзе накіравана ў найбліжэйшыя дні.

Начальнік цэнтра інфармацыі і грамадскіх сувязяў КДБ Валерый Надтачаеў заявіў БелаПАН, што такія калектыўныя лісты *"супрацоўнікаў КДБ"* ён расцэньвае як *"чарговую правакацыю"*. Намеснік начальніка следчага ізалятара, дзе ўтрымліваецца палітык, ад каментарыяў адмовіўся.

Юрый ПАЦЁМКІН,
Ірына ЛЕЎШЫНА.

НОВОСТИ КОМПАНИЙ

Облава на автодилеров

Шейман обратил свой взор на белорусский автобизнес

Глава Совета безопасности Беларуси Виктор Шейман решил проверить белорусский автобизнес. Именно ему, одному из самых близких к президенту людей, по-видимому, поручили выяснить, каким образом удалось за 7 месяцев увеличить импорт автомобилей в страну более чем на 100 миллионов долларов. Такой рост вызывает очень сильное беспокойство у правительства, поскольку определенным образом препятствует выполнению прогнозных показателей на этот год, и, в первую очередь, не способствует уменьшению отрицательного сальдо внешней торговли Беларуси.

Заместитель министра экономики Беларуси Татьяна Старченко, правда, упомянула, что в правительстве понимают причины этого роста и никаких мер предпринимать не планируют. Но проверить нужно, и Шейман начал действовать.

В конце прошлой недели на автодилеров было совершено "нашествие проверяющих". Как сообщил Агентству финансовых новостей внушающий доверие источник, проверке подверглись такие автодилеры как "Юкола", "Атлант-М", автодом "Энергия" и ряд других. Операция по выяснению "рыночной остановки" впечатляет масштабами.

"Проверяющих посадили в автобусы и повезли на вышеуказанные предприятия. Причем половина из них не знала, куда их вообще везут (чтобы не было утечки информации). Предписание руководители проверки не предъявляют, т.к. "это является секретным документом". Руководит проверкой, инициированной по личному указанию Шеймана, Служба безопасности президента", — сообщил источник.

По его данным, в группы проверяющих помимо сотрудников собственно Службы безопасности президента были включены представители Прокуратуры, ОБЭП, налоговой полиции, Комитета госконтроля, Комитета по ценообразованию и т.д.

"Всего около 10 контролирующих органов. Даже привлекаются специалисты из неконтролирующих органов", — отметил источник, сообщив, что проверка продлиться до 15 октября 2006 года.

Источник подчеркнул, что поставлена задача "найти хоть что-нибудь".

"Проверяющие все опечатывают. Заглядывают в каждую мусорку", — сообщает АФН.

В автомобильном холдинге "Атлант-М" подтвердили факт начала проверки. "Да, действительно, у нас началась проверка", — подтвердил помощник генерального директора Илья Прохоров. Однако комментировать этот факт он не стал.

"Ничего сверхъестественного не происходит", — полагает Прохоров, отметив, что им "скрывать нечего".

"Работа отделений холдинга "Атлант-М" проходит в обычном режиме", — добавил помощник.

Информацию о том, что в проверяющие группы входят специалисты различных ведомств, подтвердили в СП ООО "Юкола-Сервис".

"Нам сказали, что это плановая проверка, но не по плану налоговых органов. Комплексная, много разных специалистов. Продлится как минимум до конца месяца", — пояснила главный бухгалтер "Юколы".

Факт проверки подтвердили и в ООО "Автомобильный дом "Энергия Гмбх". Однако директор Сергей Данилович отказался что-либо говорить на эту тему. "Ничего подтверждать и опровергать я не буду. No comment", — подытожил он краткую беседу с журналистом.

Выводы и комментарии действительно давать рано. Через некоторое время станет известно, выяснял ли глава Совбеза вопрос о существовании законных возможностей увеличения импорта на такую сумму или изучал перспективы бизнеса на предмет возможной "прихватизации" очередного лакомого кусочка.

(По материалам АФН.)

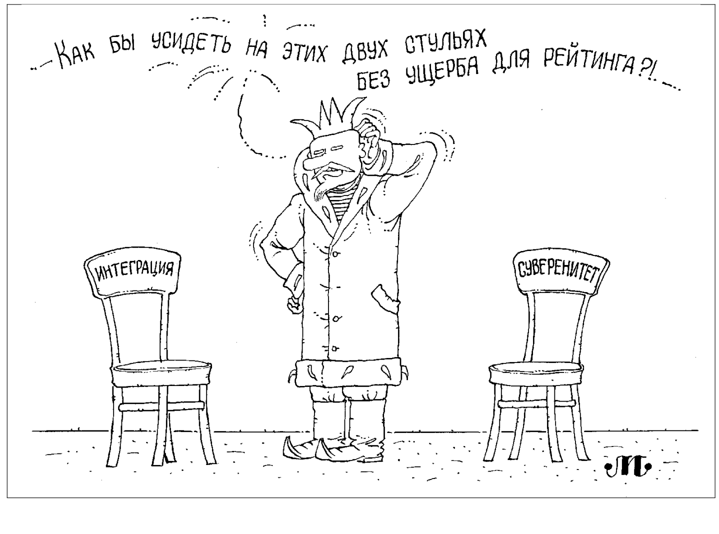

Комитет ООН по правам человека признал жалобы белорусов обоснованными

Поскольку Беларусь является участницей Международного пакта о гражданских и политических правах, то после ратификации в 1992 году факультативного протокола все граждане нашей страны получили право на обращение в международный орган правосудия — Комитет ООН по правам человека, который находится в Женеве (Швейцария).

Если признается нарушение прав гражданина государством, то ему гарантируется защита, а также выплата разумной и справедливой денежной компенсации.

Деньги — вернуть, выплатить компенсацию за моральные издержки

Учитель математики из Кричева **Леонид СВЕТИК** как-то подписался под заявлением с призывом не участвовать в местных выборах. Кричевский суд осудил его за это на значительную сумму штрафа. После того как Верховный суд подтвердил выводы районного суда, учитель не сдался и подал жалобу в Комитет ООН. Последний решил, что учитель имеет право свободно высказывать свою позицию относительно выборов. Теперь белорусские власти должны вернуть ему не только уплаченную сумму штрафа, но и сообщить в прессе о том, что осудили учителя ни за что.

Житель Могилева **Владимир ЛАПЦЕВИЧ** распространял листовки, посвященные Дню независимости Беларуси. За это его в суде оштрафовали, а листовку уничтожили. Ооновский комитет посчитал, что, ограничивая право своего гражданина на свободу распространения информации, Беларусь не выполняет обязанностей, взятых на себя Международным пактом о гражданских и политических правах. Теперь Беларусь обязана компенсировать могилевчанину не только сумму штрафа, но и понесенные им судебные издержки.

Не спешите признавать свое поражение

С 1992 года восемь белорусов смогли добиться защиты своих прав на международном уровне.

В последнее время все больше и больше граждан прибегают к услугам международного правосудия по восстановлению своих прав. Число обращений в Комитет ООН по правам человека насчитывает уже несколько десятков. Только из Гомельской области туда направлено 15 жалоб.

Хотя решения Верховного суда являются окончательными и обжалованию не подлежат, все же не следует отчаиваться. Помните, что обращаться в Комитет ООН можно не только по политическим, но и по гражданским делам. Нарушение прав без должной на то реакции приводит обычно к дальнейшему произволу власть имущих.

Поэтому лучше набраться терпения и начать действовать. Сегодня в Беларуси существует ряд правозащитных организаций, чьи юристы владеют необходимыми навыками и готовы помочь в составлении жалобы. Проконсультироваться также можно в Представительстве ООН в Республике Беларусь (Минск, ул. Кирова,17).

Член Комитета ООН по правам человека Роман Верушевски, поляк по происхождению, советует белорусским гражданам перестать жаловаться друг другу на нарушение своих прав и начать более активно обращаться в международные инстанции. По мнению других зарубежных юристов, только согласованные совместные действия помогут приблизить день, когда в Беларуси восторжествует верховенство закона.

Леонтий СЕМЕНОВ,
www.bulletinonline.org

МИГРАЦИЯ

Более 11 тысяч белорусов уехали из страны в прошлом году

Если бы все мигранты мира проживали в одном государстве, то оно занимало бы пятое место по численности населения после Китая, Индии, США и Индонезии.

За последние 50 лет число людей, живущих за пределами своей родины, увеличилось почти вдвое. Международные эксперты ОООН в области народонаселения подсчитали, что в 2005 году денежные переводы мигрантов в страны своего проживания составили 232 миллиарда долларов США. Это значительно больше официальной помощи развивающимся странам. Причем, как говорят эксперты, на самом деле мигранты переводят на родину значительно большие суммы денег. Ведь невозможно отследить те суммы, которые они передают родственникам напрямую, минуя банковские и почтовые переводы.

Последние несколько лет каждый год их Беларуси за границу уезжает более 10 тысяч человек. Согласно данным Минстата нашей страны, в 2003 году Беларусь покинуло 12.986 человек, в 2004-м — 12 с половиной тысяч, а в прошлом — 11 тысяч 80 человек.

Средний возраст белорусов, решивших поискать удачу за границей, — 20—35 лет. Т.е. это молодые, трудоспособные люди. Такая же тенденция наблюдается практически во всех странах мира.

"Молодые люди мигрируют и будут мигрировать впредь, — говорит **Джихан Султаноглу**, представитель ООН/ЮНФПА в Беларуси. — *Их потребности носят насущный характер и только пристальное внимание к ним может свести к минимуму порождаемые миграцией риски"*.

Какие это риски? По словам экспертов ОООН/ЮНФПА, наиболее часто недовольство в "принимающих странах" вызывают следующие три фактора экономического характера: иммигранты лишают работы местное население, из-за них снижается уровень заработной платы, связанные с ними проблемы тяжелым бременем ложатся на плечи национальных систем соцобеспечения. Но, безусловно, самая большая опасность, которая подстерегает мигрантов, — оказаться жертвой торговли людьми. Согласно оценкам, каждый год от 600 до 800 тысяч человек переправляются через границы. 80 процентов из них составляют женщины и дети.

Ольга ГРИНЕВИЦКАЯ.

ИЗ ЛИЧНОГО ОПЫТА

Две правдивые истории

Евгения Жмакова — студентка английского вуза по специальности Busines Studies (подрабатывает официанткой в кафе):

— Я уехала в Англию учить английский на 4 месяца в июне 2004 года. Была самой горячей сторонницей "возвращенцев". Вернуться и продолжить образование было самым главным приоритетом. Но, к сожалению, мой родной университет отклонил мою просьбу об опоздании на занятия на 2 недели, потом они потеряли документы о моей учебе за границей...

В общем, обида, неприязнь, разочарование в родной стране, чувство отвергнутости — все это сыграло свою роль, и я решила попытать счастья здесь. Сейчас, по прошествии двух лет, ничуть об этом не жалею. Надеюсь, к разочарованию тех, кто делает нашу страну такой невыносимой, остаться. Но я отвлеклась...

Трудности до сих пор есть. Теперь они похожи на проблемы, которые испытывают местные жители. Связаны они с банками, различными финансовыми и страховыми сервисами и т.д. Не буду вдаваться в детали. В психологическом плане тяжеловато иногда без близких, друзей и родных. Спасает любимый человек и поездки домой 2 раза в год.

Возвращаться я пока не планирую. И, честно говоря, не знаю, наступит ли когда-нибудь такой момент. Особенно после того, как я вижу, что делает моя страна с ее талантливейшими отроками, в частности, с моими друзьями.

Юлия, студентка 5-го курса одного из минских вузов:

— В моей истории больше хорошего, чем плохого.

Я уехала в Англию, когда мне было 19 лет. Не сумев за лето отработать заплаченные за программу деньги, я решила остаться. Первые полгода было очень и очень сложно. Приходилось работать в скверных условиях и получать меньше, чем полагается по закону. Все зарабатываемые деньги уходили на оплату жилья и продуктов питания, покупку обучения в колледже и продление визы.

Прожив более года в Лондоне, я сменила 4 работы. На последней проработала около 9 месяцев, потому что там были хорошие условия труда и зарплата. Кроме того, я 8 раз сменила жилье. Из них 4 раза в первые две недели пребывания в стране.

Я знаю многих людей, которым компании в Беларуси и России обещали помочь трудоустроиться, найти жилье, обещали информационную поддержку. А в итоге, приехав в Лондон, понимаешь, что эта компания кинула тебя на деньги и не собирается выполнять своих обещаний. Еще одним неприятным открытием стало для меня то, что меньше всего надо доверять эмигрантам из бывшего СССР, которые давно там проживают. Они зарабатывают деньги на незнании и несчастьях "своих".

Проблема еще и в том, что институты защиты и поддержки граждан за рубежом совсем не развиты. И ни та, ни другая страна не заботятся о защите прав или хотя бы информационной поддержке.

Народная Воля
14 ВЕРАСНЯ 2006 г.

ПЕРАМОВЫ

З'ездзілі на разведку

Дэлегацыя беларускіх нафтавікоў наведала Томскую вобласць, дзе правяла перамовы аб магчымасці ўдзелу ў распрацоўцы мясцовых радовішчаў нафты. Пра гэта паведаміў БелаПАН пасол Расіі ў Беларусі Аляксандр Сурыкаў.

Паводле яго слоў, расійскі бок гатовы дазволіць беларусам здабываць нафту на сваёй тэрыторыі. Размова, вядома, ідзе аб распрацоўцы не стратэгічных радовішчаў, а звычайных, з запасам нафты ў 10—20 млн. тон.

Як паведаміў Сурыкаў, сёння Беларусь сапраўды купляе ў Расіі нафту па сусветных цэнах, але з улікам адсутнасці паміж краінамі мытных пошлін плаціць за яе даводзіцца значна менш за астатніх пакупнікоў з краін далёкага замежжа і СНД. Гэтая розніца стварае цалкам рэальную перавагу для беларускай нафтаперапрацоўкі і нафтахіміі ў плане цэнавай канкурэнцыі на заходніх рынках. Таму беларускі бензін, дызельнае паліва і іншыя нафтапрадукты, а таксама прадукцыя нафтахімічных прадпрыемстваў маюць на Захадзе попыт. Калі б Беларусі давялося выплачваць мытную пошліну ў суме 216 долараў за кожную тону закупленай у Расіі нафты, сітуацыя магла б аказацца іншай, зазначыў дыпламат.

Па дагаворах, заключаных на 2006 год, Беларусь плаціць у сярэднім 260 долараў за тону нафты, гэта значыць, такую ж цану, якая складваецца на расійскім унутраным рынку. Для астатніх замежных пакупнікоў тона расійскай нафты абыходзіцца ў 490—500 долараў ЗША.

Ірына САЗАНОВІЧ.

ТОЛЬКІ ЛІЧБЫ

Добра быць такім слугой

Як паведаміў блізкі да Адміністрацыі прэзідэнта штотыднёвік "Аглядальнік", у ліпені сярэднестатыстычны беларускі чыноўнік у якасці заробку атрымаў 989.000 беларускіх рублёў. Гэта, дарэчы, у 1,5 раза больш, чым у сярэднім па народнай гаспадарцы. Так што слугам народа жывецца значна лепш, чым народу.

Ул.інф.

РЭГІЁН

Ушанавалі...

У Гомелі ля будынка Гомельскага медыцынскага універсітэта (былы будынак абкама КПБ) адбыўся мітынг з нагоды адкрыцця мемарыяльнай дошкі памяці былому старшыні Гомельскага аблвыканкама і першаму сакратару абкама КПБ Аляксандру Грахоўскаму. Не ўсе гамельчане адназначна ставяцца да гэтай падзеі.

З левага боку пры ўваходзе ва універсітэт прымацаваны барыльеф Грахоўскага з выявай ордэна Леніна і надпісам на рускай мове: "У гэтым будынку працаваў Грахоўскі Аляксандр Адамавіч — вядомы дзяржаўны і грамадскі дзеяч, які ўнёс значны ўклад у пераадоленне наступстваў катастрофы на ЧАЭС у Гомельскай вобласці".

Рашэнне пра ўвекавечанне памяці А.Грахоўскага прынялі мясцовыя органы ўлады.

На мітынгу дзейны старшыня Гомельскага аблвыканкама Аляксандр Якабсон сказаў, што Грахоўскі *"быў першы чалавек, які ўзяў на сябе адказнасць, без узгаднення з вышэйшымі органамі ўлады прыняў рашэнне пра адсяленне грамадзян Гомельшчыны з асабліва небяспечных рэгіёнаў"*.

Старшыня Хойніцкага райвыканкама Мікалай Садчанка прыгадаў, што Аляксандр Грахоўскі "прымаў неардынарныя рашэнні для выратавання людзей". *"У першыя шэсць дзён былі эвакуіраваны з 10-кіламетровай зоны дзеці. Два дні яны знаходзіліся ў Хойніках, а пасля іх адвезлі далей — у Гродзенскую вобласць"*.

За ўдзел у ліквідацыі аварыі на Чарнобыльскай АЭС Грахоўскі быў узнагароджаны ордэнам Леніна — вышэйшым ордэнам СССР.

Пра масавыя першамайскія дэманстрацыі людзей у абласным і раённых цэнтрах падчас чарнобыльскай катастрофы на мітынгу, зразумела, ніхто не згадваў.

На адкрыцці дошкі памяці прысутнічала ўдава Людміла Грахоўская, сенатар Анатоль Малафееў, пасол па асобых даручэннях МЗС Беларусі, былы старшыня аблвыканкама Мікалай Вайцянкоў.

Анатоль ГАТОЎЧЫЦ.

СЛЫШАЛИ?

Витебщина претендует на славу Мацесты

Уникальный минеральный источник обнаружен на озере Лазенки, что в Браславском районе.

Специалисты говорят: по содержанию сероводорода вода в этом источнике не уступает знаменитой Мацесте. На один литр приходится до 7 миллиграммов серы, хотя по европейским стандартам содержание даже 1 миллиграмма серы в литре воды делает ее целебной. Так что Браславский район Витебщины может стать республиканским центром оздоровления населения. Рассматривается вопрос о строительстве санатория. Белорусы смогут лечить различные заболевания (от сердечно-сосудистых до кожных), не выезжая за границу.

www.naviny.by

ЛЁС ЧАЛАВЕКА І ФЕРМЕРА

Сумная гісторыя пра Дон Кіхота

Што мы маем справу з чарговым Дон Кіхотам, рыцарам сумнага вобразу, — гэта відавочна. У нечым Паўла Шалеснага можна лічыць чалавекам наіўным: ну з кім ты схапіўся? Супраць яго выступае, па сутнасці, уся сістэма. Цікава, што і вінаваціць яе ў гэтым няма сэнсу — логіка сістэмы ў тым, каб падмяць пад сябе ўсё, зніведіраваць чалавека, бо ў такім разе ім лягчэй кіраваць..."

Так я пісаў пра гэтага чалавека ў 1997 годзе. Так думаю і сёння. Ёсць патрэба нагадаць гэтую гісторыю, бо былому (так, былому) фермеру Паўлу Шалеснаму зноў вельмі дрэнна, калі не сказаць больш. А кінуць яго я не магу. Шкодзіць тая хімера, якая завецца сумленне. Прашу прабачэння за нясціплаcць...

Завязка трагедыі

Ну што ж, давайце нагадваць, як усё пачыналася.

Педінстытут Павел Шалесны скончыў у Мінску. Пачынаў настаўнікам, дарос да дырэктара школы. Гэта дапамагло яму на ніве камерцыі. Пэўны час Павел быў дырэктарам камерцыйнай фірмы ў Цюмені. Ну а потым загаварылі аб фермерстве — на ўсіх узроўнях. Паколькі Павел быў сынам бацькоў, сельскіх жыхароў, то не мог элементарна "купіцца" на яе.

Мне зразумелы ход яго думак: калі сказана, што ў нас дэмакратыя, свабода друку, рыначная эканоміка, правы чалавека і іншае, то так яно і павінна быць. Пры гэтым Павел Міхайлавіч не заўважыў або не захацеў заўважыць, што многія людзі, якія абвясцілі "царства дэмакратыі" — усё *тыя ж.* Некаторыя нават і кабінеты не памянялі. Учора яны паўтаралі, бы малітву, што народ і партыя адзіныя, потым нешта мармыталі пра ўладу народа, зараз даказваюць, што народу патрэбна моцная ўлада. Людзі гэтыя — універсальныя людзі: што загадаюць, тое і пяюць. Але за гэтым няма нічога, апрача жадання быць бліжэй да кармушкі. Яны сёння пры ўладзе, яны правяць баль. Ды яны заўсёды наверсе...

Павел Шалесны апынуўся дома, у Зэльвенскім раёне. Папрасіў у мясцовай улады 50 га. Не далі. 6,5 гектара ўдалося атрымаць у суседнім Мастоўскім раёне. Год быў 1990-ы, пра канец імперыі ніхто і не сніў. Так што дзеянні мясцовай улады аб'ектыўна падмацоўваліся ўказаннямі зверху — "трымаць і не пушчаць". Трымалі.

Як бы там ні было, Павел плюнуў на спробы дабіцца крэдытаў, пачаў гаспадарыць самастойна. На свае грошы купіў авечак. Пачынаў з трох, праз некалькі месяцаў было ўжо трыццаць. З'явіліся карова, жарабя, быў куплены і "КаМАЗ". Справа пайшла, і даволі нядрэнна.

Але паралельна барацьбе з савецкай уладай развівалася барацьба з часткай мясцовага насельніцтва. Не самай лепшай. Калі ў начальства галоўным быў матыў захавання "ўстояў", то ў "шарыкавых" прасцей — абудзілася зайздрасць. Першыя не стамляліся даказваць, што фермерства — шлях бесперспектыўны і шкодны, другім проста не падабаўся паспяховы сусед. Шалесны здаваўся ім "засланым казачком". Ну што гэта такое?! Не запівае на тыдзень, месяц або ўсё жыццё, працуе як праклятыі, — не, не наш чалавек. Тут пачынаецца дэтэктыў.

Аднойчы завіталі васьмёра, збілі, звязалі, пакінулі звязаным на ноч у двары. Пасля гэтага фермер двойчы ляжаў у бальніцы. Здохлі тры авечкі і каза: гаспадарыў Шалесны адзін. Заява ў міліцыю мела вынік: хуліганам аб'явілі ... грамадскае ганьбаванне. "Страшнае", канешне, пакаранне... Яно дало магчымасць зразумець, на чым баку ўлада. Натуральна, на баку "народа". Так што далейшыя падзеі былі зусім лагічнымі.

Тое, што здарылася восенню 1994-га, не здарыцца не магло.

Суседзі Паўла, "мілыя" людзі, праўда, крыху нервовыя — у той дзень дакапалі бульбу. Важная падзея была адзначана. Суседзі былі ўжо на добрым падпітку, калі ў іх двор забегла фермерскае жарабя. Прычына канфлікту з'явілася сама сабою. Узняўся крык, суседзі паабяцалі выпусціць з жарабя кішкі. Шалеснага стрымлівала наяўнасць у суседнім двары трох аўчарак, але і сваё шкада.

Узброіўся калом. Заўважыўшы "зброю", суседзі сабак зачынілі. Павел кол кінуў і пайшоў за жарабём. Тут гаспадыня і скамандавала: "Інка, сабаку!". Аўчарка пракусіла Шалеснаму нагу, але і сама паспрабавала вастрыню нажа, які ў Паўла аказаўся ў кішэні. Тым часам гаспадар узяўся за вілы. Напад ваяўнічага суседа быў адбіты, але са стратамі: сусед віламі прабіў руку.

Шалесны выклікаў міліцыю. Яна прыехала на наступны дзень і ўвесь час прасядзела за сталом у суседзяў. Да фермера яны не дайшлі. Зразумела, пратакол "органы" не склалі. Да Шалеснага міліцыя даехала толькі на трэцція суткі. Следчы з месца ў кар'ер абвінаваціў фермера ў раненні сабакі (!), а потым і суседкі (?). Паўлу Міхайлавічу прапанавалі ва ўсім чыстасардэчна прызнацца. Ён не стаў, бо не зразумеў — у чым прызнавацца?

8 снежня Паўла прыехала "браць" група захопу. "Бралі" прама ў полі, пры гэтым чамусьці збілі. Да жніўня 94-га Шалесны сядзеў у Баранавіцкім СІЗА. Потым быў суд, які мне нагадвае суд над Казуліным. Галоўнымі сведкамі выступалі ўсё тыя ж суседзі — людзі зацікаўленыя, яшчэ — не зусім здаровая жанчына, якая працавала ў фермера па найме. Праўда, у суд яе так і не выклікалі. Забыліся. Фермера "ўзнагародзілі" трыма гадамі пазбаўлення волі. На вядомай вул.Апанскага ў сталіцы ён адсядзеў 2 гады і 2 месяцы. 17 лютага 1997 года яго выпусцілі па амністыі...

Апафегей

Правільна было б — апафеоз. Ды тое, што адбывалася з Паўлам Шалесным далей, іначай як апафегей неназавеш...

У 1997 годзе быў надрукаваны матэрыял пра прыгоды фермера. Хтосьці мне сказаў, што Шалесны нібыта з'ехаў у Расію, аб чым я дысцыплінавана і напісаў. А ў 1998 годзе да мяне завітаў стрыманы чалавек, з першага погляду было відаць — "адтуль". Ён прывёз ліст ад Паўла Міхайлавіча. З-за кратаў.

Цытую: *"...Я адгукнуўся на вашу публікацыю не з Расіі. Бо лічу, што я тут больш патрэбны, гэта мая Айчына, гістарычная Радзіма. І я, крыху падсілкаваўшыся пасля турэмнай баланды, прыехаў дадому, адчуў у сябе сілы і пачуццё абавязку перад калгаснікамі-землякамі. Ну а цяпер вось пішу зноў з турмы..."*

І як гэта атрымалася? Цяпер — за што? Пачытаем ліст далей: *"Дом разрабаваны, засмечаны, вокны пабітыя, ён не прыгодны для пражывання без рамонту... З легкавіка знялі ўсе колы, амартызатары, задняе крэсла, дзверцы і шкло. Нават рухавік разабралі. Хапіла і "КаМАЗу", які знаходзіўся на стаянцы ў РАУС. Вялізны бык здох ад голаду за хлявом. З той жа садысцкай жорсткасцю, як рэзалі жывёлу, знішчалі вопратку. Штаны ад касцюмаў, кашулі парвалі, пакінулі мне ўсё гэта. Каб папужаць, а таксама паказаць свае адносіны да "кулака"... Гэтыя людзі не разумеюць, што робяць, поўная дэградацыя маральнасці..."*

Калгаснікі-землякі, словам, аддзячылі. А мне нагадаўся эпізод з "Акаянных дзён" Івана Буніна. 1917 год. Пагромы панскіх сядзіб у Тульскай губерні. У адной з іх "рэвалюцыйныя" сяляне злавілі панскіх паўлінаў, абадралі з іх пер'е і так пусцілі. Жывымі. Вы не знаходзіце падабенства з сітуацыяй у Паўла Шалеснага? Такое ўражанне, што зноў на двары 17-ы год. Часткова так і ёсць, на жаль...

У фермера Паўла Шалеснага была моцная гаспадарка. Яе не стала. "КамАЗ", аўтобус, легкавік, 45 авечак, каровы, бык. Пасля турмы ў яго забралі зямлю. Гэта робіцца па законе ў двух выпадках: калі зямля не апрацоўваецца год або апрацоўваецца дрэнна. Пра трэці выпадак (знаходжанне ў месцах не вельмі аддаленых) нічога не сказана.

Аўтатэхніка трапіла на захоўванне ў міліцыю. Натуральна, пасля гэтага ездзіць на ёй ужо немагчыма. Авечак проста з'елі мясцовыя робін гуды. І Павел Шалесны паставіў пытанне рубам: хто будзе плаціць кампенсацыю? Павел Міхайлавіч пытаўся аб гэтым у Зэльвенскім РАУС. Чуў мёртвае маўчанне. Потым ён звярнуўся ў Гродзенскае ўпраўленне ўнутраных спраў. Адказалі, чаму ж: расследаванне даручана тым, на каго ён скардзіўся — Зэльвенскаму РАУС. Арыгінальна.

Потым фермер паводзіць сябе стаў зусім ужо "нахабна" — адмовіўся з'язджаць, як яму раілі, пачаў гаспадарыць зноў. Больш таго, звярнуўся з іскавай заявай, дзе адказчыкамі былі райвыканкам Зэльвы і аблвыканкам. Цярпенне ўлад скончылася. Ясна, што да разбору іска не дайшло. А фермер зноў апынуўся ў турме.

Як чалавек, даведзены да адчаю, да апошняй мяжы, ён паступіў разумна: паспрабаваў абараніць сваю зямлю з віламі ў руках. Чацвёра "лбоў" у міліцэйскай форме з аўтаматам, пісталетам і дубінкай "бліскуча" затрымалі "небяспечнага злачынцу". Праўда, ён і не супраціўляўся. Яны б проста пачалі тады страляць. Павел Міхайлавіч у гэтым не сумняваўся. Нарэшце ён зразумеў, што жыве ў "джунглях сацыяльнай справядлівасці..."

Але ў нашай благаславёнай краіне ёсць спосаб, з дапамогай якога можна нагадаць, што ты жывы і табе балюча. Гэта скарга. Дапамагае рэдка, але бывае. Пасля першага "тэрміну" Павел Шалесны пачаў пісаць у розныя ўстановы. У тым ліку ў Дзяржкантроль па Гродзенскай вобласці. Начальнікам на той час быў Аляксандр Русанаў. Хаця не думаю, што ён і зараз там. Так здарылася, што яму на вочы патрапіў мой матэрыял пра фермера. Ён зацікавіўся і загадаў па скарзе Шалеснага правесці праверку. Думаю, з яго боку гэта было памылкай, памылкай як чыноўніка. Як чалавек ён не памыліўся.

А вынікам праверкі было прадпісанне Зэльвенскаму райвыканкаму. Але спачатку колькі слоў аб прычынах, па якіх выканкам забраў зямлю ў Шалеснага. Тагачасны старшыня Будрэвіч выклаў іх так: 8 чэрвеня 1992 года фермеру было выдзелена 50 га зямлі, але высветлілася, што фермеру раней у Мастоўскім раёне далі 6,5 га. На гэтай падставе выканкам і адмяніў уласнае рашэнне аб выдзяленні зямлі Шалеснаму. "Изящно", але Дзяржкантроль так не палічыў. Ён палічыў — гэта незаконна, аб чым і гаварылася ў прадпісанні.

Тады мяне гэты факт даволі моцна ўразіў. Звязаўся па тэлефоне з Аляксандрам Русанавым. Запіс размовы захаваўся. Вось ён:

— Так, мы даследавалі гэтую справу і прыйшлі да высновы, што матывы адмовы Шалеснаму неабгрунтаваныя. Адмовы не павінна было быць. Гэта несправядлівае рашэнне. Аб гэтым і сказана ў прадпісанні, якое мы накіравалі ў Зэльву.

— Ці ёсць шанцы ў Паўла Шалеснага ўсё ж атрымаць зямлю?

— Я думаю, ёсць, безумоўна.

— А ў чым складанасць?

— Яна ў тым, што ў Зэльве часта мяняецца кіраўніцтва раёна. Вось і цяпер там новы старшыня.

— Аляксандр Георгіевіч, чыста па-чалавечы, што б вы параілі Шалеснаму?

— Калі шчыра, яму трэба напісаць новую заяву на атрыманне зямлі, а не губляць дарэмна час. Наша прадпісанне ляжыць у выканкаме, яно абавязковае для выканання.

Тады я таксама думаў гэтак жа — цвяроза-асцярожна. Але мінула амаль 10 год, вопыту прыбавілася. Мне часта, вельмі часта прыходзілася мець справу з людзьмі, якія сядзелі або проста мелі справу з беларускім правасуддзем. І я "ўжыўся" ў вобраз, мне сталі зразумелымі пачуцці чалавека, які правёў пэўны час на "зоне". Гэта — мацнейшая псіхалагічная траўма. Яна застаецца на ўсё жыццё і карэнным чынам вярэдзіць душу чалавека. Так што ў нас з Паўлам Міхайлавічам розны вопыт: у яго — асабісты, у мяне — з чужых слоў.

Мяне не білі, не травілі аўчаркай, не судзілі, я не сядзеў у турме (можа быць, толькі віртуальна), я не цярпеў здзекі ад "вертухаяў" і сакамернікаў, не сёрбаў баланду, а потым — не вяртаўся да разбітых начовак, да разрабаванага дома, да пустога двара, урэшце, да ўсё той жа нематываванай нянавісці ўсіх. Хаця сітуацыя — усе супраць мяне — знаёмая...

Гэта ўсё трэба перажыць самому, каб да канца зразумець Паўла Шалеснага. Нарэшце, трэба перажыць усе тыя прыніжэнні, якія перажыў ён. Гэта біццё галавой у сцяну без усякай надзеі... І пры гэтым да апошняга надзеі не губляць. Калі я думаю пра Паўла Міхайлавіча, то іншы раз хочацца крычаць. Але крычаць — гэта не мой стыль. Таму — пішу.

Гэта прыніжэнне: прыехаць на радзіму з добрымі намерамі і высветліць, што імі выслана дарога ў пекла. Яму хацелася сваім прыкладам абудзіць людзей. Я разумею, ён настаўнік, ён не мог інакш. Але гэтыя людзі пасадзілі яго ў турму. Ім аказаўся непатрэбны высокі прыклад. Яны, аказваецца, не жадаюць мяняць сваё гнілое на тваё добрае...

Пішу і слухаю Джымі Хендрыкса. Здаецца, вельмі стасуецца з тэмай: такая ж напружанасць і поўная самааддача. Але, думаю, больш падыходзіць Уістан Одэн у перакладзе яго юнага (тады) сябра Іосіфа Бродскага:

Созвездья погаси
и больше не смотри
вверх. Упакуй луну
і солнце разбери,
Слей в чашку океан,
лес чисто подмети.
Отныне ничего
в них больше не найти.

Цяжка...

Эпілог (сумны)

Ён, канешне, сумны, бо Дон Кіхот, нагадаю, рыцар сумнага вобразу. Эпілог не мог быць іншым, у мяне былі прадчуванні.

Знаёмы журналіст, ён — з тых мясцоў і ведае гісторыю Паўла Шалеснага, у тэлефоннай размове "парадаваў". Павел Міхайлавіч зноў пад арыштам і зноў пад следствам.

Сутнасць справы вось у чым. Нібыта мінулай зімою Шалесны выпіваў з нейкім чалавекам. А потым вясною гэтага чалавека знайшлі ў лесе забітым. І нібыта падазраецца ў забойстве Павел Міхайлавіч. Яго арыштавалі...

Паведамленне ўдарыла мяне балюча. Не таму, што я сцвярджаў адно, а аказалася другое. Не таму, урэшце, што ён герой маіх публікацый, а я — журналіст, і мне хочацца захаваць імідж. Я перастаю быць журналістам, проста адмаўляюся, станаўлюся звычайным чалавекам, які проста хоча зразумець: што здарылася?

Я не веру, што Павел Шалесны забіў. Адначасова ведаю, што турма робіць з людзьмі, асабліва такімі, чыстымі. Можа быць, "зона" сапраўды зрушыла ў душы Паўла Міхайлавіча нешта грунтоўнае, не ведаю. Але здагадваюся, што зрушыла. Пэўна, раззлавала, прымусіла паўсюдна шукаць вінаватых? Дакладна: зрушыла з месца псіхалогію, псіхіку. У гэтым выпадку чалавек сапраўды здольны на крайнія ўчынкі. Спынімся. Але: хто яго давёў да такога стану? Ён сам? Свядома?

Калі мы апошні раз бачыліся з Паўлам Шалесным, яго выгляд мяне непрыемна ўразіў. Ён быў прыгнечаны, прыніжаны. Памятаю, я тады падумаў: усё, быў чалавек — няма чалавека. Сістэма яго з'ела, зжавала і — выплюнула. Павел Міхайлавіч тэлефанаваў, запрашаў у госці. Я не паехаў — канешне, мора неадкладных спраў, якія потым аказваюцца ўвогуле неістотнымі. Старая гісторыя: мы губляем чалавека, таму што лянота варухнуцца.

А яго сапраўды проста зжавалі. Праглынулі. Або выплюнулі. Ён быў непатрэбны сістэме. Ён перашкаджаў, разбураў звыклы парадак, прымушаў варушыць застаўшыміся звілінамі, каламуціў усіх.

Ва ўсякім разе я ведаю, што Беларусь згубіла Чалавека. У чым і мая віна. Прызнаю і каюся.

Сяргей ШАЎЦОЎ.

ПРЫСУД

Пажыццёва за тры жыцці

Судовая калегія па крымінальных справах Брэсцкага абласнога суда прызнала 24-гадовага жыхара Брэста Дзмітрыя Козака вінаватым у забойстве двух малалетніх дзяцей і іх бабулі і прыгаварыла да пажыццёвага пазбаўлення волі.

Як паведаміў БелаПАН Віктар Манчак, які старшынстваваў у судзе, крымінальная справа, згодна з ч. 2 арт. 139 Крымінальнага кодэкса (забойства), была распачата 20 лістапада 2005 года. Следства ўстанавіла, што 19 лістапада таго ж года 24-гадовы брэстаўчанін у стане алкагольнага ап'янення зайшоў у адну з кватэр дома № 23 па вуліцы Кастрычніцкай рэвалюцыі абласнога цэнтра. Узнікла сварка, падчас якой ён нанёс 48-гадовай гаспадыні 36 цялесных пашкоджанняў (сінякі, колата-рэзаныя раны), а затым задушыў жанчыну. Пасля гэтага Д.Козак забіў сведак злачынства — дзяўчынак шасці і чатырох гадоў, унучак жанчыны, якія ў той момант знаходзіліся ў кватэры. Забойца нанёс ім прыкладна 67 колата-рэзаных раненняў кухонным нажом, ад якіх дзяўчынкі памерлі на месцы.

"Забойца працаваў рознарабочым у БУ-32 горада Брэста, быў тройчы судзімы, у тым ліку за злоснае хуліганства і крадзеж маёмасці. Прыгавор яшчэ не ўступіў у законную сілу і можа быць абскарджаны ў вышэйшай інстанцыі", — паведаміў В.Манчак.

Ларыса ШЫГАНАВА.

СУД ДЫ СПРАВА

Пакрыўдзіліся...

У судзе Светлагорскага раёна распачаты разгляд незвычайнай крымінальнай справы ў адносінах да беспрацоўнага юрыста са Жлобіна Сяргея Ярашэвіча. Ён абвінавачваецца ў абразе суддзяў Рагачоўскага раённага суда Уладзіміра Саламейчука і Мікалая Рубісава ў сувязі з ажыццяўленнем імі правасуддзя — ч. 1 арт. 391 Крымінальнага кодэкса Рэспублікі Беларусь.

Падставай для крымінальнага пераследу паслужыў запіс С.Ярашэвіча ў кнізе заўваг і прапаноў Рагачоўскага суда. Ён меў неасцярожнасць параўнаць рагачоўскіх суддзяў з суддзямі 1937 года.

Рагачоўскія суддзі сёлета пачаргова разглядалі крымінальную справу ў адносінах да Сяргея Ярашэвіча, які абвінавачваўся ў хуліганстве з нанясеннем лёгкіх цялесных пашкоджанняў былому супрацоўніку жлобінскай міліцыі. У Ярашэвічам былі непрыязныя бытавыя дачыненні. Сяргей Ярашэвіч, дарэчы, сам былы суддзя і адвакат, прызнаны вінаватым і аштрафаваны на 3 мільёны 100 тысяч рублёў.

Крымінальную справу аб хуліганстве С.Ярашэвіч лічыць неабгрунтаванай, а разбор і прысуд — неаб'ектыўнымі. Таму ён і зрабіў запіс ў кнізе заўваг і прапаноў. У выніку супраць Сяргея Ярашэвіча была распачата другая крымінальная справа, якая і разглядаецца цяпер у Светлагорскім раённым судзе.

Анатоль ГАТОЎЧЫЦ.

ЧУЛІ?

Вінныя войны дакаціліся да Беларусі

Галоўны дзяржаўны санітарны ўрач Расіі Генадзь Анішчанка прапануе забараніць імпарт у Расію беларускіх він.

Па звестках "Інтэрфакса", Расспажыўнагляд у найбліжэйшы час мае намер праверыць якасць прадукцыі, што замяняе ў дадзены момант на рынку грузінскую і малдаўскую, імпарт якой быў нядаўна забаронены.

Г.Анішчанка заявіў, што цяпер у поле пільнай увагі трапіла віно, якое ўвозіцца з Кітая, Украіны і Беларусі. І "найбольшую трывогу", паводле слоў галоўнага санітарнага ўрача Расіі, якраз выклікае беларуская прадукцыя, што на 80 працэнтаў складаецца з малдаўскай сыравіны. Пра беларускую прадукцыю Генадзь Анішчанка выказаўся найбольш крытычна.

Адной з праблем галоўны санітарны ўрач Расіі бачыць адсутнасць мытнай мяжы з Беларуссю і не выключае, што гэтая акалічнасць, вылецца ў энергічныя забарончыя мерапрыемствы, якія закрануць не толькі беларускі алкаголь.

Алег РАЯВЕЦ.

Народная Воля
14 ВЕРАСНЯ 2006 г.

ВЗГЛЯД В БУДУЩЕЕ

Нефтяные войны

Остро возрастает масштабная и опасная угроза. В июле министр энергетики США Сэмюэл Бодман сказал, что в обозримом будущем "спрос на нефть превысит предложение".

За месяц до этого бывший президент США Билл Клинтон поднял тревогу по поводу того, что в ближайшие 35—50 лет в мире закончатся запасы "извлекаемой нефти", что повысит опасность войн "за любые ресурсы".

Управление энергетической информации США недавно выступило с прогнозом, согласно которому в 2025 году спрос составит 121 млн. баррелей в день. Однако такие запросы нельзя будет удовлетворить. Как сказал глава отдела добычи компании Total: "Такие объемы, как 120 млн. баррелей в день, никогда не будут достигнуты, никогда".

Во-первых, нефти просто нет. За последние десять лет мир использовал в год порядка 24 млрд. баррелей нефти, при этом в год обнаруживалось менее 10 млн. баррелей новой нефти. Во-вторых, даже если бы она была доступна, финансовые издержки чрезмерно высоки. По оценке "Всемирного энергетического обозрения-2005", для доставки нефти потребителям потребуются инвестиции в 17 трлн. долларов, т.е. вполовину больше американского ВВП. В-третьих, отсутствует инфраструктура для ее транспортировки без невообразимых скачков цен.

Есть только три пути выхода из этого приближающегося кризиса. Один из них — "разрушение спроса", которому до некоторой степени будет способствовать ограничение предложения, но почти наверняка слишком мало и слишком поздно. Второй путь — диверсификация и выход за пределы ископаемого топлива в сферу возобновляемых источников энергии и энергосбережение. Ничто не указывает на то, что в мире делаются какие-то шаги в этом направлении в необходимом масштабе. Третий путь одновременно близорукий и контрпродуктивный, но именно его сейчас придерживаются, — захватить себе львиную долю сокращающихся запасов нефти.

В последний год Китай, Индия, Россия и Иран подписали друг с другом энергетические сделки на сумму примерно 500 млрд. долларов и начали создавать своеобразный азиатский "энергетический клуб", который будет пользоваться собственным трубопроводом и энергетическим рынком. Шанхайская организация сотрудничества (ШОС) включает в себя не только Китай и Россию, но готовится принять в качестве полноценных членов Иран, Индию и Пакистан. Экономической целью этого, очевидно, является отстранение США от контроля над каспийскими энергетическими запасами. ШОС стремится к роли организации, противостоящей геополитическому владычеству США.

Ситуация с газом носит еще более угрожающий характер. Укрепляющиеся связи между Россией и Алжиром вызывают тревогу, что последние переговоры между российским "Газпромом" и алжирской государственной компанией Sonatrach могут стать первым шагом к формированию газовой картеля. Сокращающееся число стран-поставщиков может способствовать формированию газовой ОПЕК. Альянс трех ведущих экспортеров газа, который будет гораздо более эффективным, чем ОПЕК, это ночной кошмар для международных рынков.

Это поворотный момент в истории. Еще никогда в прошлом не случалось, чтобы настолько фундаментальный ресурс, как нефть, находился под угрозой истощения без какой-либо перспективы замены. Саморазрушительная стратегия в отношении сокращающихся поставок нефти и газа должна немедленно быть изменена, и новая мировая энергетика должна быть построена на возобновляемых источниках энергии, экономии углеродных запасов и энергосбережении. Если это не произойдет, мы рискуем повторением Великой депрессии, ростом военного напряжения и перспективой крупных войн.

Майкл МИЧЕР,
депутат
британского парламента,
бывший министр экологии.
Financial Times.

НОВОСТИ ЕВРОПЕЙСКОГО СОЮЗА

Критика Анкары

Евросоюз и Турция вновь недовольны друг другом. Анкара обвинила ЕС в предвзятости после того, как комиссия по международным делам Европарламента одобрила критичный по отношению к Турции доклад.

В документе отмечается, что Турция выбилась из графика реформ, необходимых для ее продвижения к порогу ЕС. В числе главных претензий депутатов — регулярные нарушения прав человека в Турции. *"Даже после реформы уголовного кодекса судьи нередко злоупотребляют статьями, позволяющими сажать людей в тюрьму, изолировать их — в том числе и за свободное выражение своих мыслей"*, — заявил автор доклада Камиль Эурлинг.

Депутаты отметили упорное нежелание Турции признать геноцид армян и разрешить кипрскую проблему. Начиная переговоры о вступлении в ЕС, Турция подписала договор о таможенном союзе и с новыми членами ЕС, включая Кипр. Документ, однако, до сих пор не ратифицирован, а турецкие порты и аэропорты закрыты для кипрских судов и самолетов.

Председательствующая в ЕС Финляндия предупредила Анкару, что если ситуация не изменится, переговоры с Турцией могут быть приостановлены.

В ЗЕРКАЛЕ СМИ

Грузия: «след заговора»

Парламентская ассамблея Совета Европы не будет вмешиваться в ситуацию в связи с арестами в Грузии ряда представителей оппозиционных сил. Однако, как заявил председатель ПАСЕ Рене ван дер Линден, ассамблея будет наблюдать за развитием ситуации, передает "Интерфакс". Между тем Генпрокуратура Грузии предъявила обвинения в измене родине и подготовке госпереворота лидерам и активистам партий, связанных с бывшим шефом грузинской госбезопасности Игорем Гиоргадзе.

Министерство внутренних дел Грузии располагает доказательствами того, что представители грузинской оппозиции, обвиненные в подготовке государственного переворота, получали средства из российских источников, заявил начальник администрации МВД Шота Хизанишвили, которого цитирует "КоммерсантЪ".

По словам Хизанишвили, во время обысков у задержанных были изъяты десятки тысяч долларов, а также оружие: пистолеты, автоматы Калашникова, гранатометы и боеприпасы к ним. Оружие было найдено в подвале дома Кахабера Кантарии, одного из лидеров партии "Справедливость", которую возглавляет бывший министр госбезопасности Грузии Игорь Гиоргадзе.

Ряд грузинских депутатов поддержал версию о "российском следе" заговора. Как заявил лидер правящей партии "Единое национальное движение" Гига Бокерия, в Грузии давно было известно, что сторонники Гиоргадзе "связаны с Кремлем". По словам вице-спикера парламента Михаила Мачавариани, деньги на финансирование антигосударственной деятельности в Грузии поступали в республику буквально "чемоданами".

Президента Грузии Саакашвили в период арестов в Грузии не было. Он находился в Польше на экономическом форуме. Там состоялась презентация грузинского вина и встреча с польским премьером Ярославом Качинским. Кроме того, как сообщают СМИ, на форуме Саакашвили было присвоено звание "Человек Центрально-Восточной Европы".

Лидер партии "Имеди", председатель фонда Игоря Гиоргадзе Ирина Саришвили на специальном брифинге заявила, что оппозиционные силы должны начать массовые акции неповиновения с единственным требованием — отставки президента Саакашвили. Она обвинила парламентскую оппозицию в сговоре с властями.

Однако лидер парламентской оппозиции, председатель "Демократического фронта" Давид Зурабишвили не смог скрыть удивления по поводу того, что сама Ирина Саришвили каким-то образом избежала ареста, несмотря на то, что именно она была центральной фигурой при распределении финансовых средств, полученных из Москвы в ходе подготовки к перевороту. Лидер парламентской оппозиции открыто обвинил председателя фонда Гиоргадзе в том, что на самом деле она является агентом МВД Грузии, и именно поэтому избежала ареста.

На снимке: *задержание лидера Монархической партии Темура Жоржолиани.*

ФОТОВЗГЛЯД

У мусульманских женщин Кашмира после недавнего наводнения появилось время отдохнуть и покурить кальян.

Школьников в Индии заставляют петь национальную песню страны, что не нравится многим индийским мусульманам и сикхам.

ЧТО НОВОГО?

Уроки счастья

В новом учебном году в программу Веллингтон-колледжа введены "уроки счастья". Школьников учат тому, как обрести счастье в жизни.

Британские специалисты в области образования решили, что настало время от создания разного рода утопических теорий построения счастья для всех перейти к созданию счастливых людей по одиночке. То есть с детства учить быть счастливыми прямо сейчас.

Новую научную дисциплину назвали позитивной психологией. Создавшие ее специалисты (а среди них ученые-педагоги и психологи Кембриджского университета) обобщили достижения европейской педагогики, философии и психологии, начиная с античных времен и кончая современными опытами по манипулированию эмоциональными состояниями. В качестве экспериментальной базы была выбрана одна из самых престижных средних школ страны Веллингтон-колледж. Эта частная школа, основанная в 1853 году, получила свое название в честь герцога Веллингтонского — победителя Наполеона в битве при Ватерлоо.

Начиная с этого учебного года школьников от 14 до 16 лет будут учить быть счастливыми. В будущем году эти уроки планируется проводить для учащихся 11—18 лет. Уроки счастья теперь стали такой же обязательной частью школьной программы, как физика, литература и физкультура.

Немалую роль в этой "школьной революции" сыграл директор Веллингтон-колледжа известный британский историк Энтони Селдон. Его биографии Уинстона Черчилля и Маргарет Тэтчер были удостоены литературных премий. Недавно опубликованная им биография Тони Блэра вызвала в Англии оживленную дискуссию.

Энтони Селдон дает счастью такое определение: *"Быть счастливым означает возможность реализовать свой потенциал, а также способность жить в гармонии с окружающими вас людьми"*. Если следовать этому определению счастья, то многих людей в мире не назовешь счастливыми — им не удается реализовать свои надежды и дарования, и они не способны создать гармоничные и бесконфликтные отношения с окружающими.

Эту ситуацию можно изменить, полагает наш собеседник: *"Уроки счастья во многом посвящены практическим вещам: тому, как правильно ухаживать за своим телом и следить за здоровьем, как правильно расслабиться после напряжения, как правильно есть и спать. Как говорится, в здоровом теле — здоровый дух. Замечено, что страдающие от депрессий и гневливые люди обычно пренебрегают своим телом и здоровьем; слишком много пьют, придерживаются нездоровой диеты, не умеют отдыхать и расслабляться.*

На этих уроках дети будут учиться также тому, как завязывать и сохранять хорошие отношения с окружающими. Ничто в нашей жизни так не способствует ощущению счастья, как хорошие отношения с людьми. На уроках будет делаться акцент и на самопознании. Прискорбно, что в школах всего мира детей не учат понимать самого важного человека в их жизни — самого себя. Огромное число людей, будь то в Америке, России или Китае, практически ничего не знают о себе. Невозможно реализовать собственный потенциал, если не знаешь, что ты собой представляешь. Все это можно сделать и должно быть сделано уже в школьные годы".

Наталья ГОЛИЦЫНА.

КОРОТКО

Европа и Азия встретились в Финляндии

Стабильный экономический рост, климатические изменения, энергетическая безопасность, глобализация и конкуренция — вот далеко не полный перечень проблем, о которых говорили участники саммита Европа—Азия. Он проводился в этом году в шестой раз. Первая встреча европейских и азиатских лидеров состоялась в 1996 году в Бангкоке.

Одобрено присоединение к ASEM Румынии и Болгарии, Индии и Пакистана. Россия и республики Средней Азии в число членов ASEM не входят.

Вернуть веру

Два богослужения провел в Мюнхене глава римско-католической церкви. Он отслужил мессу на открытом воздухе (на ней присутствовали 230 тысяч человек) и в знаменитом соборе Мюнхена. В этом городе к нынешнему Папе Римскому особое отношение. Здесь он был архиепископом 5 лет вплоть до 1982 года.

"Вернуть веру европейцам в целом и немцам в частности" — таков девиз второго за 1,5 года понтификата визита Бенедикта XVI на родину. Другой темой его проповедей стала "необходимость взаимопонимания между народами и религиями". Обращаясь к верующим, глава римско-католической церкви говорил о любви к Богу, о любви к ближнему. Однако поняли или услышали слова понтифика не все. Группа неизвестных забросала дом, где родился Бенедикт XVI, заполненными синей краской шариками.

Ширак похвалил финского премьера за сексуальность

Жак Ширак, который в прошлом не раз позволял себе язвительные замечания в адрес Финляндии, решил загладить вину с истинно французским изяществом. На открытии хельсинкского саммита "ЕС-Азия" президент Франции беседовал с испанским лидером Хосе Луисом Родригесом Сапатеро. Знакомя его с финским премьером Матти Ванханеном, он сказал: *"Позвольте мне представить вам самого сексуального мужчину Финляндии. Верьте мне на слово, так пишут все газеты"*.

Разговор услышал фотограф агентства "Рейтер", находившийся неподалеку. Комплимент финскому политику не мог не удивить. Ведь только в прошлом году журналисты растиражировали другое высказывание Ширака. В беседе с Герхардом Шрёдером и Владимиром Путиным он заметил, что *"хуже, чем в Финляндии, готовят только в [Британии]"*. А недавно президентской администрации пришлось оправдываться за слова Ширака, который якобы заявил, что финский премьер некомпетентен.

В Казахстане появилась новая оппозиционная партия

В Алматы состоялся учредительный съезд новой оппозиционной партии. На съезде присутствовали примерно две с половиной тысячи делегатов. Лидером нового объединения — Общенациональной социал-демократической партии избран известный в Казахстане оппозиционер Жармахан Туякбай.

«Золотой лев» Венецианского кинофестиваля отправляется в Китай

Главной награды 63-го Венецианского международного кинофестиваля неожиданно удостоен фильм "Натюрморт" китайского режиссера Цзя Чжанкэ. Картина рассказывает о том, как развернутое в китайской провинции Хубэй грандиозное строительство самой большой в мире дамбы "Три ущелья" повлияло на жизни простых людей.

Примечательно, что имя триумфатора Венеции-2006 в последние дни не упоминалось в числе основных претендентов на "Золотого льва". В борьбе за главный приз "Натюрморт" обошел, в частности, картину Стивена Фриза "Королева", фантастический фильм Альфонсо Куарон "Дети человеческие" и драму французского режиссера Алена Рене "Частные страхи в публичных местах".

ИНТЕРЕСНЫЙ ВОПРОС

Почему немцы уезжают из Германии?

По уровню жизни и социальной защищенности ФРГ была и остается одной из самых благополучных стран. Несмотря на это, более 100 тысяч немцев ежегодно покидают Германию. Куда и зачем они едут?

Эмигранты делятся на две группы. Подавляющее большинство немцев отправляется за границу в поисках лучшей работы. Как правило, эмигранты — это мужчины в возрасте от 25 до 44 лет, имеющие среднюю квалификацию, ремесленники, представители технических профессий и работники сферы обслуживания.

Вторую по числу группу образуют пенсионеры и граждане Германии, вступившие в брак с иностранцами. Наибольшей популярностью у пенсионеров пользуются Швейцария и Австрия, а также "теплые страны", в первую очередь Испания. Примерно 170 тысяч немецких пенсионеров живут за пределами Германии.

В поисках работы немцы уезжают в другие страны Европейского Союза, в которых сейчас, по сравнению с Германией, более динамично развивается экономика, а также в классические страны иммиграции — США, Канаду и Австралию. В Европе самая быстрорастущая община выходцев из Германии находится в Швейцарии. В настоящее время там живут 100 тысяч немцев.

Высококвалифицированные немецкие специалисты уезжают в скандинавские страны, Австрию и Великобританию из-за более высокой оплаты и благоприятных условий труда, чем в Германии. Число ученых, занимающихся исследованиями в английских вузах и научных учреждениях, за последние десять лет возросло вдвое.

СЕНСАЦИЯ

Ключи от жизни и смерти

Вслед за открытием молекул памяти появилось сообщение о том, что обнаружен молекулярный механизм управления жизнью и смертью отдельной клетки — своеобразная молекула "жизни и смерти".

Немецкие ученые показали, что грань между жизнью и смертью — не просто философская категория. Развитие организма сопровождается и контролируемым делением клеток ("клеточная жизнь"), и обязательным отмиранием тех из них, которые стали "ненужными" ("клеточная смерть"). Нарушение тонкого баланса между этими процессами чревато очень плохими последствиями: от смерти всего организма до неконтролируемого нарастания клеточной массы, приводящего к аномалиям развития или раковым заболеваниям.

Судьба клеток — их гибель или дальнейший рост — определяется набором молекулярных сигналов, передающихся по особым путям внутри клетки.

Ученые обнаружили, что критическая роль в этом сигнальном пути принадлежит микромолекуле РНК, называемой "бентам". При дефиците этой молекулы ткани нарастают очень медленно и их масса остается очень низкой. Наоборот, активное движение по сигнальному пути Hippo приводит к нарастанию количества этой РНК и активизирует деление клеток.

CNews

СУДЬБЫ

Последняя немецкая пленная покидает Россию

76-летняя Урсула Россмайзель, вопреки своей воле прожившая 60 лет в СССР, а затем в России, начала долгое возвращение домой.

Урсула родилась в 1931 году в немецком городе Свинемюнде. Ее родители умерли рано, и детство она провела с бабушкой на острове Хиддензее. В 1946 году Урсулу вместе с другими немцами, поляками и литовцами погрузили в вагон и отправили в Беларусь, в Гродно. Там она работала на заводе и родила первого ребенка. Потом с дочкой переехала в Ригу. Затем она с детьми жила в Ленинграде, Караганде, Казахстане, Душанбе. В 1992 году Урсула переехала к сыну в Находку.

Ей неоднократно предлагали написать заявление и стать гражданкой СССР, а потом России, но она не соглашалась. *"Я немка и не могу стать русской. Моя родина Германия, и я хочу домой"*, — отвечала Урсула чиновникам.

В 1994 году она пришла в Приморский ОВИР. Там посмотрели на просроченный вид на жительство, выданный в Душанбе, и пригрозили депортацией в Таджикистан.

В 2005 году историю жизни Урсулы Россмайзель узнал преподаватель немецкого языка Петер Шварц. Он приложил немало сил к тому, чтобы сейчас Урсула получила возможность вернуться на родину. Деньги на дорогу собирали родственники в Германии, прихожане церкви и близкие люди в Находке. Ни российские, ни немецкие фонды не дали ни копейки. Денег хватило на три места в плацкартном вагоне в поезде экономического класса.

"Мы хотим заехать в Ангарск, там живет мой сын Павел, которого я не могла найти 12 лет. Там живет мой внук, который воевал в Чечне и дважды был ранен", — говорит Урсула. Получив визу для себя, дочери и внучки, Урсула планирует приехать во Франкфурт-на-Одере и остановиться у племянницы, потом посетить могилу отца, встретиться с другими родственниками. А если получится, то и вернуться на остров Хиддензее, откуда ее забрали советский плен.

Последний бюрократический барьер возник при посадке в плацкартный вагон — проводница засомневалась в подлинности документов на немецком языке и потребовала российский паспорт. *"У меня его никогда не было"*, — ответила Урсула. Больше года Урсула обивала пороги в паспортно-визовой службе и в итоге получила разрешение на временное (на три года) проживание в России, где у нее живут шестеро детей, 20 внуков и 3 правнука.

Урсула не уверена, что ей понравится на родине, куда она стремится 60 лет. *"Может быть, Германия примет нас как родных, а может быть, и нет. Всякое бывает"*, — говорила Урсула, выходя на платформу владивостокского вокзала. И хотя она до сих пор помнит услышанные в детстве песни на немецком языке, ходит в лютеранскую церковь, ее любимое блюдо таджикский плов, а в гардеробе нет ни одной вещи из немецкого универмага, все как у соседок из Находки. *"У меня привычки русских и таджиков. Если бы не перестройка, я осталась бы жить в Таджикистане, в Душанбе. А если бы в Находке была своя квартира, то, может быть, никуда бы не уезжала. У меня могла быть другая жизнь, я могла бы рожать детей и воспитывать внуков в Германии, если бы меня не забрал советский патруль"*, — говорит Урсула Россмайзель.

В Находке ей дали 12-метровую комнату в общежитии гостиничного типа, в которой прожили 6 человек. Там нет коммунальных услуг, пол и стены рушатся от сырости.

Посетив родные места, Урсула Россмайзель намерена вернуться в Россию и в конце концов получить двойное гражданство. Какая страна ей роднее, она до сих пор не знает.

Дмитрий КЛИМОВ.

Народная Воля
14 ВЕРАСНЯ 2006 г.

Леонид ЛЕВИН

Хатынь

Глава IX

...История — в зрачках твоих глаз. Все так близко и просто. Тысячи людей. Тысячи звезд на небе. Кого больше? Людей или звезд? Толпа — как млечный путь. Яркие звезды созвездий...

Становятся регулярными наши доклады
на бюро ЦК КПБ, а также лично Машерову
о ходе строительства и проектирования мемориала.
На одном из заседаний бюро
Петр Миронович спрашивает:
— Есть ли у вас какие-либо личные просьбы?
Мы никогда ничего не просили для себя.
Была одна мечта: творческая мастерская.
Решаемся попросить помочь в реализации нашей мечты.
— Думаю, — говорит Машеров,
обращаясь к членам бюро, — надо что-то сделать.
И — к нам:
— Как вы смотрите на однокомнатную квартиру в новом микрорайоне?
В то время строятся микрорайоны Восток и Зеленый луг.
Автор Зеленого луга — архитектор Элла Левина.
Однофамилица.
Одаренная, труженик, с большим чувством юмора.
Была попытка выдвинуть ее работу на Государственную премию СССР.
В те годы Беларусь считалась показательной республикой
по панельному домостроению.
Но интриги не позволили получить заслуженное.
В "Минскпроекте" работало много Левиных.
Шутили:
— Из них можно организовать отдельную мастерскую.
Был и архитектор Иосиф Левин.
70-е годы.
Площадь Свободы.
На месте полуразрушенного бывшего Иезуитского костела
И.Левин проектировал спортивный зал.
Кто-то приписал этот объект мне.
Прошли годы.
Началось активное движение
в защиту нашего исторического наследия.
Стали понимать: уничтожая прошлое, уничтожаем себя.
Сегодня костел восстановили, как это и должно было случиться.

— Шарапов, даешь квартиру ребятам под мастерскую? —
обращается Машеров к бывшему в то время мэру Минска.
— Можно считать вопрос решенным.
Мы робко замечаем, что такая площадь мала для нас.
— А двухкомнатная устроит?
— Маловато.
— Трехкомнатная?!
— И этого мало...
— Может быть, отдать вам свой кабинет? — шутит Петр Миронович.
Но и этой площади нам мало.
Мы присмотрели подвал в доме на площади Победы.
Дом, построенный по проекту
московского архитектора М.Барща.
Бывшая котельная.
Огромные котлы.
Все следовало привести в надлежащий порядок.
Предложили этот вариант.
Члены бюро согласились.
Василий Иванович Шарапов сделал все возможное,
чтобы уже в скором времени мы получили мастерскую.

Праздник для нас.
Первая мастерская у архитекторов.
Место многочисленных творческих встреч,
дискуссий, просмотров проектов.
Все условия для работы со скульптурами.
Завезли глину, пластилин.
Дверь в мастерскую практически не закрывается.

Строительство "Хатыни" идет полным ходом.
Селиханов приступает к работе над скульптурной композицией.
Первоначальный поиск — в моделях небольшого размера.
Затем — метровая рабочая модель.
В мастерской Сергея Ивановича готовится каркас для скульптуры
в натуральную величину.
Голова скульптуры почти достигает потолка.
Приглашаем Иосифа Каминского.
Селиханов делает несколько его скульптурных зарисовок.
Но образ самого Каминского никак не ложился на общую идею
и на задуманный скульптурный образ старика.
Уже позднее можно было слышать утверждение или предположение:
— Это — Иосиф Каминский.
Нет, конечно, нет.
Скульптура старика с мальчиком на руках — собирательный образ.
Образ трагический.
Стоит перед всеми.
Вышедший из огня.
Молча обвиняющий.
Вот что такое — война.
Вот что такое — ненависть, рождающая смерть.
Вот что такое — фашизм.
Обвинение — в его глазах, на его руках.
Селиханов был представителем школы соцреализма.
Но в этой работе он как бы делает шаг в сторону.
В нашу сторону.
Вошел в наше видение Хатыни.
Работает без передышки.
Лишь в минуты отдыха — рюмочка.

Стены мастерской еще дышат свежей краской.
Не развешаны подрамники
наших многочисленных проектов.
Из Москвы приезжает журналистка Вера Максименко
и фотокорреспондент Володя Мусаэлян.
Десять дней с нами.
Посещают новую мастерскую.
Гостят в наших семьях.
Володя впервые заходит в нашу квартиру.
Успокаивает мою жену:
— Не переживай, Наташа.
Космонавт Николаев живет в таких же условиях.
Тоже полы выщерблены.
Друзья Мусаэляна говорили:
если Володи нет дома — значит, ожидает очередного полета в космос.
Володя специализировался на космической теме.
Позже становится личным фотографом Л.И.Брежнева.
Будучи в Москве, я всегда захожу к нему на работу, домой.
Дом — у гостиницы "Украина".
Место работы — рядом с ГУМом.
Несколько комнат — рабочий кабинет.
Кругом — многочисленные сувениры.
В шкафу — костюмы на все случаи жизни.
Приезжает Володя в Минск — мы всегда вместе.
Правда, когда Брежнев прибыл в Минск
для вручения Петру Мироновичу Машерову Звезды Героя
Социалистического Труда, Володя смог только позвонить.
— Я почти не вижу ни городов, ни стран, где бываю, — говорил он.
— Все время провожу с Брежневым и его семьей...
И отпуск тоже.

Володя и Вера пишут о разных героях.
В том числе и о нас.
"Звезды первой величины" — так называется будущая книга-альбом.
23 человека из 23 миллионов комсомольцев страны.
Так пишет пресса.
Книга готовится в 1968 году.
Выходит в 1969 году.
Начинается с очерка о Юрии Гагарине.
Сын неба!
Сын Земли!
На каждой странице — улыбка.

1961 год.
Апрель.
Точнее, 12 апреля, 9 часов 07 минут.
Голос Левитана.
Впервые мир узнает имя Юрия Гагарина.

А позже, через много лет,
голос Левитана звучит на открытии памятника
"Солдатское поле" в Волгограде.
Памятника, сооруженного по моему проекту.

Москва в исторический день встречи Гагарина.
Красная площадь.
Огромная масса людей заполонила все пространство,
которое можно было заполонить.
Кажется, по человеку на один камень брусчатки.
Здесь, на Красной площади, и я.
Именно в это время был в Москве в командировке.
Поднимаем головы к небу.
К небу, в котором побывал Гагарин.
Вот он вместе с Хрущевым появляется на трибуне Мавзолея.
История — в зрачках твоих глаз.
Все так близко и просто.
Тысячи людей.
Тысячи звезд на небе.
Кого больше?
Людей или звезд?
Толпа — как Млечный путь.
Яркие звезды созвездий.
Гагарин — такая звезда.

Утро следующего дня.
Красная площадь — иная.
Нет того скопления людей, что накануне.
Есть длинная очередь в Мавзолей.
Медленно, с очередью, иду к Ленину.
Будто на похоронах за гробом.
Вечные похороны.
Каждый день.
Каждый год.
Не успели проститься с вождем в 1924 году.
Можно проститься в любое время.

Архитектура Мавзолея.
Основа — куб.
Куб — символ вечности.
Автор Мавзолея — великий Алексей Щусев.
Что там внутри?
Видимо, один я в очереди думаю об интерьере Мавзолея.
Читать — читал.
Видеть — не видел.
Часовые молча просят не отвлекаться,
не смотреть по сторонам.
Первое впечатление:
Ленин в темноте, и кругом темнота.
Спускаемся по ступенькам.
Процесс длится несколько минут.
Вся архитектура подчеркивает этот ритуал.
Главный вход.
Герб страны.
Работа скульптора Ивана Шадра.
Медленно, вплотную друг к другу, движемся дальше.
Не останавливаемся ни на секунду.
Светится саркофаг.
Эмоциональное состояние не позволяет обратить внимание
ни на что иное, кроме саркофага.
Красный и черный цвет.
Это идея художника Игнатия Нивинского.
Цвет появился в первом деревянном Мавзолее.
Затем — во втором деревянном.
Каменный Мавзолей сохранил ту же идею.
Теперь уже — в камне.
Траурный зал.
Нижняя часть глухая.
Облицована черным камнем.
Верхняя неожиданно создает впечатление открытой галереи.
Чередование смальты пурпурно-красного цвета и серого лабрадорита.
Уступчатый потолок, и в центре — эмблема серпа и молота.
Минуты...
Ты снова в объятиях света.
Рядом — Кремлевская стена.
Люди.
Жизнь.
Похороны продолжаются.

Бесспорно, Мавзолей относится
к выдающимся произведениям советской архитектуры.
Архитектуры 20-х годов.
Работая над "Хатынью", мы неоднократно возвращаемся
и к этому монументальному сооружению.
Не буквально, конечно.
А стараясь использовать заложенные в нем принципы.
Работа идет полным ходом.
Колокола...
Где найти мастеров, умеющих отливать колокола?
Знающих этот сложный технологический процесс.
Не зря говорят: народ — кладовая умения и сноровки.
За дело берется Седов Николай Николаевич.
Старый литейщик.
С ним — бригада умельцев.
Работают на территории Минского радиаторного завода.
От Художественного комбината.
Помещение в полуразрушенном цеху.
Дышащая жаром печь.
Установки для формовки.
Установки для литья.
Все покрыто черной пылью.
И сами умельцы такого же цвета.
Только блестят глаза.
Нам нужен колокол определенного размера.
Нашел Николай Николаевич.
В запущенном складе.
Как младенца, привезли в Минск.
Пробы, пробы.
Наконец получаем тот колокол, который и заговорил в Хатыни.
Наша первоначальная идея:
колокола звонят от порыва ветра.
Задумали — выполнили.
Но...
Колокола молчали.
Силы ветра не хватало, чтобы заставить их зазвучать.
Жизнь продиктовала иное решение:
надо "электрифицировать" идею.
Процесс оказался непростым.
Но — справились и с этой задачей.
Колокола Хатыни "заговорили" по задуманной нами схеме.
Заговорили языком каждого, кто погиб.
Позже кто-то пустил слух:
колокола Хатыни снимались с часовен, храмов.
Это полный абсурд!
Каминский остался жить, чтобы назвать каждого погибшего.
Имена жертв — на мемориальных досках,
установленных на месте их сгоревших домов.
И о каждом из них говорит колокол.

Готовим специальные плиты покрытия для пешеходных дорожек.
Прораб Михаил Горбач.
"Никогда так ответственно не работали", —
говорят рабочие.
Плиты, по которым пойдут посетители.
Плиты корытообразные, полые снизу.
Чтобы каждый шаг
отзывался в сердце на святой земли Хатыни.
Привозим гранит с карьеров Украины.
Для облицовки сарая на месте сожжения хатынцев.
Из России — белый мрамор.
Для облицовки Венца Памяти на могиле погибших.

Последние дни декабря 1968 года.
Республика готовится отметить свое 50-летие.
Приезжают руководители всех союзных республик.
П.Шелест и Б.Щербицкий — Украина.
Ш.Рашидов — Узбекистан.
В.Мжаванадзе — Грузия.
Другие...
В числе гостей — первый секретарь ЦК ВЛКСМ Е.Тяжельников.
Прибыл и Л.Брежнев.
Мемориальный ансамбль "Хатынь"
готов принять первых почетных гостей.
Ожидали приезда и Леонида Ильича в Хатынь.

Но Брежнев не приезжает.
Не посещает он Хатынь и в свой следующий приезд в Беларусь.

Петр Миронович привозит почетных гостей к своему детищу.
Приглашает и нас.
Прекрасный зимний день.
Снег, кругом снег.
Белая хатынская поляна.
Белый лес.
Белая дымка.
И только черный рисунок мемориала.
И до боли щемящий сердце плач колоколов.
Мы видим состояние гостей.
Мы — среди них.
Рядом — Петр Миронович.
Мазуров.
Мысли вслух.
— Донести через трагедию деревни Хатынь
трагедию всего белорусского народа.
Рождается новая идея.
Здесь, на хатынской поляне.
27 декабря 1968 года.

На снимках:
Вручение Ленинской премии в Кремле. Слева — Леонид Левин.
Скульптор Анатолий Аникейчик, архитекторы Леонид Левин и Юрий Градов.

ТРЫВОГА!

Некіруемы «фугас» пад бокам у Віцебска

Шмат хто памятае, да якіх цяжкіх наступстваў прывялі пажары і, як вынік, выбухі на вайсковых складах боеприпасаў у Расіі ды Украіне колькі год таму. Нешта падобнае было не так даўно і ў Слуцку, праўда, у меншым маштабе.

Страшэннай сілы выбухі могуць у любы момант прагучаць у Віцебску, непадалёку ад якога, побач з прыгараднай вёскай Уланавічы, аточанай сотнямі лецішчаў, размешчана буйное, на 60 умоўных вагонаў, сховішча боеприпасаў вайсковай часці 52287. Мясцовая недзяржаўная прэса гадоў 10 таму папярэджвала ўладу і грамадскасць аб небяспечнасці гэтага "снараднага адсека" абласнога цэнтра. Тады вайскоўцы выказалі разуменне праблемы і паабяцалі напачатку ўзмацніць ахову падземнага сховішча снарадаў, а пазней і наогул вывезці і боезапас далей ад горада.

Час ідзе, а "воз" са снарадамі дагэтуль там, дзе быў.

Мабыць, наглядзеўшыся па тэлебачанні замежных "феерверкаў" над арсеналамі снарадаў, беларускі ўрад занепакоіўся. 28 студзеня 2000 года Саўмін прыняў пастанову, згодна з якой месцы захавання боеприпасаў могуць знаходзіцца не бліжэй як за 3 кіламетры ад населеных тэрыторый. Улічваючы, што вёска Уланавічы і садовыя таварыствы, што навокал яе, бязлюднымі землямі не назавеш, суседні з імі боезапас трэба неадкладна вывозіць у іншае, больш аддаленае месца.

Але для вайскоўцаў законы не пісаны. Сховішча побач з вёскай стаіць нерухома.

Праўда, у 2001 годзе Віцебск наведаў з інспекцыяй намеснік міністра абароны РБ генерал Пётр Рагажэўскі і зазначыў, што не пазней за 2003 год боеприпасы з-пад Віцебска будуць вывезены ў Гарадоцкі раён, на станцыю Прудок.

Словы генерала засталіся словамі...

Але ці варта крыўдзіцца на вайсковага начальніка, калі начальства цывільнае не рупіцца аб сваіх земляках? Калі старшыня Віцебскага гарвыканкама Пётр Драздоў атрымаў ад месцічаў ліст з напамінам пра небяспечнае сховішча пад бокам у абласнога цэнтра, то зусім не ўсхваляваўся, а спакойна "адфутболіў" пасланне ў гарадскі аддзел па надзвычайных сітуацыях. Начальнік аддзела Васіль Галубоўскі адказаў на ліст бюракратычнай класікай, напісаўшы, што "кіраўніцтва Узброеных Сіл Рэспублікі Беларусь прапрацоўвае пытанне аб перамяшчэнні складоў з боеприпасамі в/ч 52287 на тэрыторыю в/ч 94017 (ст.Прудок)". Аказваецца, у 2006 годзе ў Міністэрстве абароны ўсё яшчэ разважаюць над тым, што 6 год таму абяцаў зрабіць намеснік міністра па ўзбраенні П.Рагажэўскі. Узорная аператыўнасць — нічога не скажаш! "У цяперашні момант, — працягвае супакойваць месцічаў гарадскі "надзвычайшчык" В.Галубоўскі, — на складах ажыццяўляецца захоўванне боеприпасаў, мінімальна неабходных для баявой гатоўнасці падраздзялення".

Цікава, ад якой варожай навалы рыхтуецца абараняць Віцебск адно падраздзяленне, калі для ягонай боегатоўнасці мінімальна неабходна 60 умоўных вагонаў боеприпасаў? Дарэчы, побач са станцыяй Прудок, да якой усё наважваюцца перамясціць віцебскія снарады, захоўваюцца тысячы ўмоўных вагонаў боеприпасаў, што засталіся яшчэ з часоў СССР. Для вайны з якім агрэсарам прыхаваная там гэтая зброя? Вожыку зразумела, што і віцебскае сховішча, і прудкоўскае належаць Узброеным Сілам Расіі, патрэбныя для іхняй боегатоўнасці і здадзены Беларусі, так бы мовіць, на адказнае захоўванне. А тое, што гэты велізарны боезапас уяўляе небяспеку для насельніцтва, нашых вайскоўцаў, ды і нашых чыноўнікаў ад улады, не надта цікавіць. Для іх куды важней захаваць партнёрства з краінай, адкуль да нас ідуць энергарэсурсы — нафта і газ.

Пакуль у Міністэрстве абароны "прапрацоўваюць", а гарвыканкам перапісваецца з народам праз "надзвычайшчыка" В.Галубоўскага, гаспадары прыгараднага бомбавага сховішча не спяць у шапку з кукардай. Адной з цёмных начэй вайскоўцы абгарадзілі памяшканне сваёй варты пры сховішчы зброі высокім плотам, каб нагадаць жыхарам Уланавічаў, хто тут галоўны. Цяпер па вёсцы поўзаюць чуткі, што наступным, больш рашучым крокам вайскоўцаў будзе бульдозерная атака на бліжэйшы да сховішчаў садаводчы кааператыў, каб адсунуць яго ад вайсковай часці. Дрыжаць ад страху за сваю маёмасць гаспадары сціплых дамкоў на лецішчах — у асноўным пенсіянеры. Дрыжаць ад страху за сваё жыццё "абарыгены" Уланавічаў. Асабліва баяцца яны навальніц: раптам у снарады трапіць маланка?..

Неспакойна і жыхарам Віцебска, якія ведаюць пра небяспечнае суседства горада з арсеналам снарадаў. Няцяжка ўявіць, як схамянецца абласны цэнтр, калі ад пажару або маланкі пачнуць ірвацца боеприпасы побач з гарадской мяжой.

Не страшна толькі бюракратам — вайсковым і цывільным. Бо яны баяцца толькі аднаго — змены ўлады і страты сваіх пасад.

А дарэмна яны не глядзяць на праблему з вострага вугла. Калі "снарадны адсек" Віцебска выбухне, хваля ад гэтага разам з асколкамі лёгка дасягне гарадскіх кварталаў. А раптам гэта здарыцца ў час "Славянскага базару", і адзін асколак даляціць да трыбуны з А.Р.Лукашэнкам? Чые галовы тады паляцяць у працілеглы бок?

Час пакажа, хто мае рацыю: грамадзяне, занепакоеныя лёсам землякоў і свайго Віцебска, або бюракраты, якія без дазволу "зверху" няздольныя трымаць нават самыя простыя, усім зразумелыя рашэнні.

Час ідзе, снарады ля Віцебска ляжаць сабе ціха. Пакуль што ціха. Але, крый Божа, нейкая стыхійная выпадковасць або чалавечая неахайнасць стане прычынай выбуху, і тады амаль 400-тысячны горад здрыганецца так, што будзе чутно аж у Мінску.

Сяргей БУТКЕВІЧ.

РЕКОРД

Невиданные грибы

Гигантские грибы-дождевики весом около шести килограммов каждый выросли в Щучинском районе. Как рассказал БелТА директор Щучинского племенного птицеводческого репродукторного хозяйства **Николай ЖЕЛЕЗОВСКИЙ**, на пастбище возле д.Красное он обнаружил 5 крупных грибов. Издалека они были похожи на большие мячи.

Диаметр грибов составляет около сорока сантиметров. Внутри них белая свежая мякоть, что позволяет без опаски употреблять грибы в пищу. По мнению собеседника, росту великанов способствовали обильные ливни и теплая погода.

Дождевики являются съедобными грибами. Они ценятся за вкусовые и лечебные свойства. Споры дождевиков очень хорошо останавливают кровотечение при порезах. Мякоть гриба обладает антисептическими, противовоспалительными и ранозаживляющими свойствами.

СЛЫШАЛИ?

Скончался самый толстый человек Беларуси

По сообщению БелТА, в Гродно в Больнице скорой помощи скончался бывший грузчик мясокомбината инвалид второй группы 39-летний Игорь Сало. Умер Игорь от ожирения: в момент смерти вес его составлял 350 килограммов.

По словам специалистов, мужчина поступил с диагнозом "болезнь Фурнье, гипоталомическое ожирение четвертой степени". Из-за этого у него "разболелось" сердце, появилась одышка, отекли ноги. Игорь не помещался в лифт и поэтому не мог спуститься с 5-го этажа.

Бригаде медиков, вызванной по "скорой", пришлось вызвать на помощь спасателей. В результате из квартиры к автомобилю "скорой помощи" больного несли на одеяле, закрепив веревками, 8 человек.

НЕЮБІЛЕЙНАЕ

Тэстамэнт Ніла Гілевіча

*У хуткім часе, 30 верасня, Ніл Сымонавіч Гілевіч сустрэне сваё 75-годдзе. Але зусім не перад'юбілейнымі клопатамі жыве Народны паэт. Ён піша, творыць, спяшаецца сказаць назапашанае ў душы цягам дзесяцігоддзяў і яшчэ не сказанае. У часопісе "Дзеяслоў" зараз друкуецца яго мемуарная проза; у віленскім беларускім выдавецтве "Наша Будучыня" нядаўна выйшла кніга яго вершаў **"МОЙ ТЭСТАМЭНТ"**.*

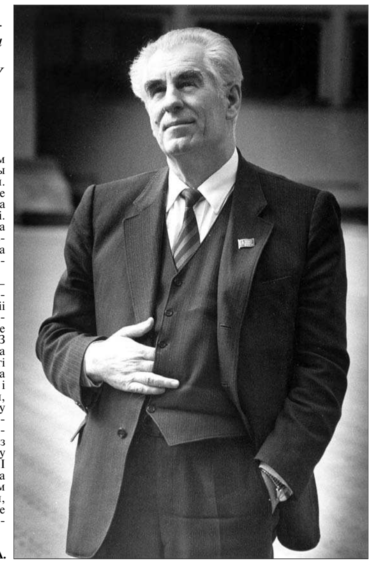

"Тэстамэнт" — гэта запавет, самае дарагое, што, асэнсоўваючы свой шлях і падсумоўваючы сабраны па крупінцы духоўны набытак-скарб, яго ўладальнік перадае людзям. Што ж яно, гэтае галоўнае, самае-самае, якое творца лічыць найвялікшым скарбам для сябе і іншых? **Мова**, наша родная беларуская мова, якая вяла і вядзе пакручастымі дарогамі, праз перашкоды, страты і пакуты да святла і праўды. Вядзе да Бацькаўшчыны.

Калісьці, яшчэ падлеткам-школьнікам, напісаў ён верш, прысвечаны роднай мове (пазначаны 1947 годам і змешчаны ў кнізе "Мой тэстамэнт). З тае пары і па сёння гэтая тэма з'яўляецца скразной, магістральнай у яго творчасці. Бо ў святым матчыным слове — увасабленні чалавечай душы — ключ да лепшых якасцяў і пачуццяў асобы, крыніца нацыянальнай свядомасці, фарміравання глыбокага патрыятызму, сыноўскай адданасці Радзіме.

Яна унікальная, гэтая кніга. У ёй сабраны сто (!) вершаў. І ўсе — аб адным, што натхняе і трывожыць, за што баліць сэрца і што будзе жыць вечна. Вершы аб дарагім, запаветным, напісаныя Нілам Сымонавічам за доўгі час, сёння патрэбны нам, можа, як ніколі раней. Ніколі яшчэ, здаецца, так не ўціскалася, не выганялася мова беларускага народа з яе зямлі. Вось чаму новая кніга паэта павінна была б стаць настольнай у кожнай сям'і, у кожнага настаўніка, школьніка, студэнта.

Але... тыраж выдання — усяго 100 асобнікаў, якія ўбачылі свет коштам эканоміі далёка не царскай пенсіі Народнага пісьменніка. Ды такое — на жаль, не першы раз! З планаў дзяржвыдавецтва "Мастацкая літаратура" кнігі Ніла Гілевіча, ужо гатовыя да друку, выкраслены. Яму, як і многім выдатным творцам, што засталіся верныя свайму гонару і не пабеглі з Саюза беларускіх пісьменнікаў у новаспечаны, прыўладны Саюз пісьменнікаў Беларусі, шлях у дзяржаўныя выдавецтвы і СМІ закрыты. Пра іх — ні слоўца па радыё, тэлебачанні. Як быццам і не існуюць такія таленавітыя, вядомыя і шануемыя ў народзе майстры нацыянальнай літаратуры...

Святлана КЛІМЕНЦЕНКА.

Ніл ГІЛЕВІЧ

З кнігі «Мой тэстамэнт»

* * *

Не баюся, што мой век нявечны,
Што падамся за дзядамі сьледам.
Калі міф пра пекла недарэчны —
Дык чаго баяцца стрэчы зь дзедам?

Пашкадую толькі, што замала
Даражыў нявечнымі дарамі:
І язьміннымі начамі мая,
І дажынкавымі вечарамі.

Пашкадую, што пайду ад гэтых
Дарагіх і мілых сэрцу гоняў,
Што на сьцежках-пуцявінах сьвету
Не пацісну ўжо сябрам далоняў.

А мацней за ўсё я пашкадую,
Перад тым як сьвет пакінуць весьні,
Што ўжо больш ніколі не пачую
Нашай роднай беларускай песьні.

Сьпярша

Сьпярша прывучаць вуха, вока
Да чужамоўя, а тады...
Тады ўжо будзе недалёка
Да непапраўнае бяды —
Калі па кроплі, як атрутай,
Чужым напоўніцца душа
І ўжо ня ўспомніць у пакутах,
Якой была яна сьпярша.

Праклён

Вы — дзеці зямлі беларускай?
Ну што вы! Хто ж веры вам дасьць?
У вашай душы заскарузлай
Прыкметаў яе не відаць.

Ня варта, панове, ня варта
Лічыцца вам дзецьмі яе.
Жабрацкая ваша пагарда
На гэта правоў не дае:

Пагарда да роднага слова,
Да мовы, што зь веку вякоў
І верай і праўдай суровай
Жывіла душу прабацькоў;

Пагарда да родных мелодый,
Да песень, што з гэтай зямлі
І гучнасць, і фарбы, і водар
У кожную ноту ўзялі;

Пагарда да памяці продкаў,
Да славы і гонару іх,
Да іхных мазольных наробкаў,
Да іх курганоў векавых...

Ня знаю, як дзе там на сьвеце,
А ў нас тут праклён быў здаўна:
Калі вы ёй гэткія дзеці —
То хай вас ня носіць яна!

Пакуль...

Пакуль з пагардаю ад нас
Не адвярнуўся дух Купалы —
Пільнуйма зьніч, каб не пагас,
Каб быў запас агню трывалы,
Каб, душы вывеўшы з турмы,
Як пад прысягаю, сурова
На сьвет на ўвесь сказалі мы
Сваё ня сказанае слова!

* * *

Сябры мае, я ведаю і сам,
Што быў бы сорам — у палоне страху
Гадаць, чаго: якіх уцех ці драм
Чакаць мне трэба на астатку шляху.

Я шчодрасьць лёсу ацаніў даўно,
Як мог — аддзякаваў. Цяпер, нехцівы,
Хачу, каб толькі і ўсяго адно
У міг апошні даў мне Літасьцівы:

Каб даў пачуць, як пад акном маім,
Забавы ладзячы, дзятва-малеча
Прыгожа і нязмушана зусім
На мове роднае зямлі шчабеча.

Каб перш, чым сьвет імглою паплыве,
Я мог сказаць: "Ну вось, і мне ня страшна:
Як ні душылі, а Яна — жыве!
Жыве, жыве сьвятая Мова наша!"

Крык выгнаньніка на Радзіме

Ці ранак, ці поўдзень, ці вечар,
Куды ні пайду, ні ступлю, —
Ні сьледу ад той векавечнай,
Што кроўнай любоўю люблю!

Ні слова на мове народу!
Ні гуку на мове зямлі!
Прыблуды, манкурты, звыроды
Амаль да астатку зьвялі.

Ад дум у душы халадзее.
Трываньне на часткачкі рву.
Панове начальнікі! Дзе я
Праз вашую ласку жыву?

Куды, у якую дзяржаву,
На яве, а быццам у сьне,
На гібель, на зьдзек і няславу
Вы выгналі з дому мяне?

Куды, паяднаўшы ў хаўрусе
Усякую погань і гнюсь,
Зь дзяржавы маёй — зь Беларусі
Вы выгналі прэч Беларусь?

* * *

Родная мова! Ты воч не расі!
Лёс твой — свабода.
Іменна ты незалежнасьць дасі
Духу народа.
Ты — чыя веліч, і моц, і краса
Толькі ўзыходзяць.
Ты — чыя слава наперадзе ўся,
У тысячагодзьдзях.

ЗЕМЛЯКІ

Муж і жонка Мікановічы стварылі ўласны музей

У сядзібе "Старая Весь" у вёсцы Варонічы Зэльвенскага раёна Гродзенскай вобласці адкрыўся прыватны Музей насякомых і пчалярства. Яго стваральнікамі з'яўляюцца біёлагі муж і жонка Лілія і Сяргей Мікановічы.

У інтэрв'ю БелаПАН Лілія Мікановіч паведаміла, што экспазіцыя размясцілася ў двух пакоях агульнай плошчай прыкладна 40 квадратных метраў. *"У музеі прадстаўлена 595 экземпляраў 460 відаў 300 насякомых. Прыкладна 50 экземпляраў насякомых знаходзяцца ў запасніку. Апрача таго, у экспазіцыю ўключаны бытавыя тавары, хатнія прылады, прадметы інтэр'еру і гадзіннікі, у афармленні якіх выкарыстаны выявы насякомых і сюжэты з іх жыцця. У музеі прадстаўлена біялогія пчол, інвентар для промыслу, у тым ліку розныя тыпы вуллёў, прадукты пчалярства (мёд, пылок, воск і праполіс), а таксама іх выкарыстанне ў вытворчасці лекавых прэпаратаў, харчовай і парфюмернай прадукцыі"*, — сказала Л.Мікановіч.

У 1981 годзе муж і жонка Мікановічы скончылі біялагічны факультэт Беларускага дзяржуніверсітэта. Сяргей Мікановіч вучыўся на экалагічным аддзяленні, Лілія — на генетычным, затым працавалі ў школах Зэльвенскага раёна. Л.Мікановіч і зараз выкладае біялогію ў сярэдняй школе № 2 Зэльвы. Яе муж больш за 20 гадоў прапрацаваў на пасадзе начальніка Зэльвенскай раённай інспекцыі па экалогіі, а цяпер з'яўляецца загадчыкам аддзела кадраў у фермерскай гаспадарцы "Верас". Паводле слоў Л.Мікановіч, цікавасць да насякомых у іх з мужам выявілася яшчэ ў дзяцінстве. *"Тады гэта было толькі хобі, аднак у апошнія шэсць—сем гадоў гэтае захапленне стала фанатычным. У выніку нам удалося сабраць унікальную калекцыю. У ёй больш за 200 відаў беларускіх матылёў, кожны з якіх мае сваю гісторыю, а таксама стракозы, камары, жукі, восы, аваднi і чмялі. Мы хочам паказаць наведнікам нашага музея прыгажосць насякомых, на якую іншыя проста не звяртаюць увагі"*, — сказала Л.Мікановіч.

У шасці кіламетрах ад Зэльвы муж і жонка набылі стары дом ля чыгуначнай станцыі Старая Весь у вёсцы Варонічы, дзе жывуць усяго 19 чалавек. "Праз вёску праходзіць чыгунка Баранавічы—Гродна, а таксама маршрутныя аўтобусы. Так што мы спадзяёмся на ўвагу айчынных і замежных турыстаў да нашага музея", — зазначыла Л.Мікановіч. Дзякуючы гранту Праграмы развіцця ААН у тысячу долараў ЗША муж і жонка добраўпарадкавалі тэрыторыю вакол сядзібы і правялі капітальны рамонт будынка музея. Апрача цікавай экспазіцыі наведвальнікам прапануецца дэгустацыя мёду і гарбата з кветкамі ліпы і мятай.

Марат ГАРАВЫ.

СИТУАЦИЯ

Средняя продолжительность жизни белорусских шахтеров «приближается» к 45 годам

Их зарплатам многие завидуют: работающие в забое получают 2,5—3 миллиона рублей. Но при этом мало кто знает о средней продолжительности жизни шахтеров. В курсе руководители предприятия, отрасли. Но они предпочитают молчать.

Статистика, которой не хвалятся

Как все же сообщили нам на "Беларуськалии", в среднем возраст смерти солигорских шахтеров составляет сейчас 46,5 лет (в конце прошлого века эта цифра была оптимистичнее — 49,5). По мнению специалистов в области охраны труда, отслеживание хронической заболеваемости работников даже базовых предприятий страны пока не на высоте. Соответственно, нет и должной профилактики.

Не принято у нас также афишировать социально-неблагоприятную статистику. В таком случае не остается ничего иного, как прибегнуть к косвенным сравнениям. Итак, в России и Украине каждый четвертый шахтер имеет ту или иную группу инвалидности. Маловероятно, что здоровье у их белорусских коллег сильно отличается. Во всяком случае, возраст смерти во всех трех странах сопоставим.

Не завидуйте шахтеру

Виктор Пилипчук, машинист горно-выемочной машины с 12-летним стажем:

— Когда мне начинают говорить о моих якобы высоких заработках, напоминаю: через 5—7 лет работы в забое появляются хронические заболевания, особенно легочно-дыхательной группы. На это все требуются лекарства, причем недешевые.

Опять же немало жен шахтеров не могут найти работу в Солигорске. Выходит, надежда на одну зарплату мужа, которая с этой точки зрения кажется уже и не такой большой.

И еще одна деталь. Шахтеры рано уходят на пенсию. А что такое пенсия по сравнению с зарплатой? Ведь надо дальше поднимать детей — платное образование, свадьбы, помощь в приобретении жилья и т.д.

Какими деньгами компенсируется подорванное здоровье

Ясно, что за работу в особо вредных условиях следует платить столько, чтобы у людей был очень серьезный стимул. По средним белорусским меркам шахтерам платят много: в июле работники забойной группы (машинисты горно-выемочных машин и др.) получили по 2 миллиона 577 тысяч рублей. Это почти в пять раз больше, чем среднемесячная зарплата по стране.

Подобное сравнение вроде бы на пользу администрации: людям приходится работать в тяжелых условиях, зато имеют, будто министры! Но любое сравнение, как известно, хромает.

Этим афоризмом и руководствовались аналитики Независимого профсоюза горняков, когда взялись рассчитать минимальный и средний потребительский бюджет на "Беларуськалии" в третьем квартале текущего года.

Профессор Покровский против администрации объединения

Заместитель председателя Независимого профсоюза горняков (НПГ) Николай Новик:

— Потребительские бюджеты шахтеров наш профсоюз стал рассчитывать с 1992 года, после известной 44-дневной забастовки на "Беларуськалии". За основу мы взяли потребительскую корзинку по методике профессора Покровского. Кто это такой и почему остановились именно на ней?

На всем постсоветском пространстве по-прежнему остается непререкаемой репутация санкт-петербургского Института гигиены сбалансированного питания. А профессор Покровский — ведущий его специалист.

Так вот, согласно методике ученого, нужно учитывать минимальный набор продуктов питания (для работающего в тяжелых и вредных условиях труда суточная норма определена в 4300 килокалорий), квартплату, минимальный набор приобретаемых промышленных товаров, минимальную иждивенческую сумму на одного ребенка...

Соответственно работник объединения 1-го разряда (для сравнения: в забое люди имеют 7-й разряд) только для себя на одни продукты должен ежемесячно тратить 391.560 рублей, на оплату квартиры — 170.000, на ребенка — 31.000, на промышленные товары 478.000 рублей... В итоге около миллиона рублей. А для специалистов 7 разряда минимальный потребительский бюджет вырастает уже вдвое.

Много? Как сказать... Опять же по научно обоснованной методике питерских специалистов шахтер, работающий в опасных и тяжелых условиях, должен получать в три раза больше вышеобозначенной суммы.

Но даже сейчас, когда ситуация на предприятии после кризиса начала выправляться, средний августовский заработок занятых в забое достигнет только трех миллионов.

Экспертизу провели. Что дальше?

Итак, по версии профессора Покровского и Института гигиены сбалансированного питания белорусские шахтеры смогут прожить дольше, чем теперь, если они станут получать приблизительно... шесть миллионов рублей. Все просто: тогда порядком улучшатся рацион, отдых, бытовые условия... И люди будут жить не по 45—46 лет, а значительно больше.

Эксперты независимого профсоюза считают необходимым довести эти цифры и факты прежде всего до руководства предприятия. Речь идет о самом важном — здоровье тружеников. Они честно зарабатывают гораздо больше, нежели получают: объединение сегодня один из основных поставщиков валюты в страну. И у государства есть все основания пересмотреть нормативную базу заработной платы.

Параллельно профсоюзный актив проводит работу с шахтерами: люди должны знать свои права и в том, что касается определения сумм, которые они получают за свой честный и тяжкий труд.

Николай ЛАНЮК,
www.bulletinonline.org

КРЫМІНАЛ

Слязьмі пажарных не падманеш

Тэатр адной актрысы назіралі на папялішчы ў вёсцы Старое Сяло Докшыцкага раёна. 37-гадовая дачка гаспадыні вельмі натуральна лямантавала, залівалася слязьмі, нібыта шкадуючы страчаную ў агні маёмасць. Побач з кабетай ціха плакала яе старэнькая мама, уздыхалі, спачуваючы пагарэльцам, суседзі...

Але неўзабаве спачуванне замянілася асуджэннем: стала вядома, што хату падпаліла сама дачка старой гаспадыні, тая самая, што лямантавала, каб расчуліць інспектараў пажарнай службы. Ды падмануць іх не атрымалася: тое, што будыніна падпалена знутры, спецыялісту было зразумела з першага позірку.

А пачалося ўсё з таго, што дачка старой жыхаркі Старога Сяла атрымала новае жыллё на цэнтральнай сядзібе аграпрадпрыемства (калгаса) "Таргуны" і перабралася туды, забраўшы на новае месца састарэлую маці. І тут узнікла пытанне: што рабіць са спарахнелай бацькоўскай хатай? Пакупніка на халупу не знойдзеш, а рамонт абыдзецца надта дорага. Вось і прыдумала малодшая гаспадыня спаліць непатрэбнае жытло. На дапамогу паклікала сяброўку, якая працавала ў "Таргунах". Удзвюх жанчыны распалілі ў хаце вогнішча і сышлі куды вочы вялі.

Калі на выклік вяскоўцаў у Старое Сяло прыехалі пажарныя, ад старой хаты засталіся адны галавешкі.

Магчыма, пажарныя так і не даведаліся б, што хату падпаліла дачка гаспадыні, ды ім нечакана паспрыяла тая самая сяброўка падпальшчыцы, якая аказалася замешанай у крадзяжы калгаснай жывёлы. Калі кабету затрымалі і пачалі дапрошваць, яна, каб паменшыць віну, вырашыла "закласці" прыяцельку. Тым больш што не атрымала ад яе абяцанай грашовай узнагароды за сумеснае распальванне вогнішча. А заадно сяброўка патлумачыла галоўную мэту знішчэння хаты: за яе меркавалася атрымаць страхавую выплату.

Цяпер абедзве падпальшчыцы чакаюць суда: адну будуць судзіць за крадзеж цялят, а другую — за наўмыснае знішчэнне маёмасці.

А страхавую суму — 1,7 мільёна рублёў — атрымала старая гаспадыня спаленай хаты. Толькі вось грошы гэтыя хутчэй за ўсё прыйдзецца спагнаць з дачкі гаспадыні застрахаванага і знішчанага жытла...

Сяргей БУТКЕВІЧ.

ШАХМАТЫ

Решите задачу
Т.Гарай

Белые: Крd7, Фd4, Лa5, Лg8, Cf2, Кd2, п. h5 (7).
Черные: Крg5, Cg6, Кf5, п. f7 (4).

Мат в 2 хода.

Предлагаем вниманию читателей двухходовую задачу, которая была отмечена призом на конкурсе. Попробуйте найти ее решение. Свои ответы присылайте по адресу: **220030, Минск, ул.Энгельса, 34а, редакция газеты "Народная воля", "Шахматы".**

Решающий поединок

Как известно, супертурнир в Дортмунде завершился победой российского гроссмейстера Владимира Крамника, набравшего 4,5 очка из 7 возможных. Исход соперничества решался в заключительном туре. В нем Крамник встретился с лидером турнира Петером Леко (Венгрия), опережавшим россиянина на пол-очка. Лишь победа позволяла Крамнику обойти конкурентов. И он ее добился. Вот как это произошло.

В.Крамник — П.Леко
Защита Нимцовича

1.d4 Кf6 2.c4 e6 3.Кc3 Cb4 4.Фc2 o-o 5.a3 C:c3+ 6.Ф:c3 b6 7.Cg5 Cb7 8.f3 h6 9.Ch4 d5 10.e3 Кbd7 11.cd К:d5 12.C:d8 К:c3 13.Ch4 Кd5 14.Cf2 c5 15.e4 Кe7 16.Кe2 Лac8 17.Кc3 cd 18.C:d4 Кc5 19.Лd1 Лfd8 20.Ce3 Л:d1+ 21.Кр:d1 e5. Позиция, возникшая в партии, встречалась в турнирной практике. Белые обычно продолжали 22.Крc2. Однако Крамник нашел возможность усилить игру. 22.b4! Новинка, полностью оправдавшаяся в этой партии. 22...Кe6 23.Крc2 Кc6 24.Крb2 Крf8 25.Cc4! Кd4 26.C:e6! К:e6 27.Кb5. Сейчас очевидна разница в силе слонов. Белый атакует слабости соперника на ферзевом фланге, черный же слон ограничен в подвижности. 27...Лa8. Приходится отступать, чтобы избежать материальные потери. 28.a4 Ca6. Упорнее было 28...Cc6 29.Кa3 Лc8 30.b5 Cb7 31.Лc1! Л:c1 32.Кр:c1. Несмотря на упрощение позиции и материальное равенство, дела черных плохи. 32...Крe7 33.a5! ba 34.C:a7 f5. Тщетная попытка создать контршансы. 35.ef Кf4 36.g3 Кh3 37.Кc4 Кg5 38.К:a5 Cd5 39.b6 К:f3 40.h3 Кg5 41.b7 C:b7 42.К:b7 К:h3 43.Cb6 Крd7 44.Ce3 Крe7 45.Кc5 g6 46.fg Крf6 47.C:h6 Кр:g6 48.Ce3.

Черные сдались. Если 48...Крh5, то 49.Крd2 Крg4 50.Кe4 Крf3 51.Крd3.

На шахматных перекрестках
Китай — Россия

В городе Аргуна (Китай) прошел матч сборных команд Китая и России. Это была их третья встреча. В первой, состоявшейся в 2001 году, победили российские спортсмены, во второй, в 2004 году, победу праздновали китайские шахматисты. На этот раз в составе каждой команды играли по 5 мужчин и 5 женщин. За российскую сборную играли гроссмейстеры Владимир Малахов, Алексей Дреев, Вадим Звягинцев, Евгений Наер, Дмитрий Яковенко. В женской команде — гроссмейстеры сестры Татьяна и Надежда Косинцевы, Светлана Матвеева, Екатерина Ковалевская и 15-летняя Елена Таирова.

Соревнования проводились по шевенгенской системе, каждый участник встречался последовательно со всеми участниками команды соперников. Турнир проводился в два тура. Борьба достойных соперников была очень напряженной. В итоге перевес у мужчин склонился в пользу российских шахматистов — 26,5:23,5. Однако на женских досках преимущество китаянок было более весомым — 28:22. В итоге общую победу одержала команда Китая со счетом 51,5:48,5. Лучший результат среди мужчин показал россиянин Вадим Звягинцев — 6,5 из 10. У женщин блеснула вундеркинд, 12-летняя Хоу Ифань— тоже 6,5 из 10.

Успех могилевчанина

В открытом первенстве Смоленской области среди мужчин победу одержал молодой кандидат в мастера Артем Копыл (Смоленск), набравший 7,5 очка в 11 встречах. На пол-очка от победителя отстал мастер Геннадий Неверовский, занявший второе место. Успешно сыграл в турнире кандидат в мастера из Могилева Юрий Масленков. Он набрал 6,5 очка и разделил 3—4-е места.

Матч Б.Гельфанд — Д.Навара

В Праге в рамках международного шахматного фестиваля прошел матч между элитными гроссмейстерами, лидерами сборных команд Израиля и Чехии Борисом Гельфандом и Давидом Наварой. Молодой чешский шахматист последнее время успешно выступает в соревнованиях самого высокого ранга и довел свой рейтинг до отметки 2719! В мировом рейтинг-листе Навара находится на 14-й строчке. Что касается Гельфанда, то он уже более 15 лет входит в число самых сильных гроссмейстеров в мире. В мировом рейтинг-листе Гельфанд сейчас занимает 10-ю строчку. Матч между гроссмейстером проводился из 4-х партий. Уже в первой из них Гельфанду, игравшему черными фигурами, удалось перехватить инициативу и на 57-м ходу открыть счет. Однако 21-летний соперник во 2-й партии сумел взять реванш. И тоже черными фигурами. Заключительные две партии равновесия не нарушили. Они закончились вничью. Таким образом, счет в матче стал 2:2, что, безусловно, можно расценить как достижение для Навары.

Неразгаданные тайны угря

Интерес к этой змеевидной рыбке сейчас, как никогда, велик. Купцы из Юго-Восточной Азии не жалеют денег на молодь угря. Евросоюз готовится совместными усилиями начать работы по выращиванию его в искусственных условиях. А Беларусь предпринимает большие усилия по увеличению популяции пришельцев из Саргассова моря. Уже зарыблены ими озера Национального парка "Нарочанский". Аналогичная работа будет проведена и в Браславском крае. На нее выделена огромная сумма денег — один миллиард рублей.

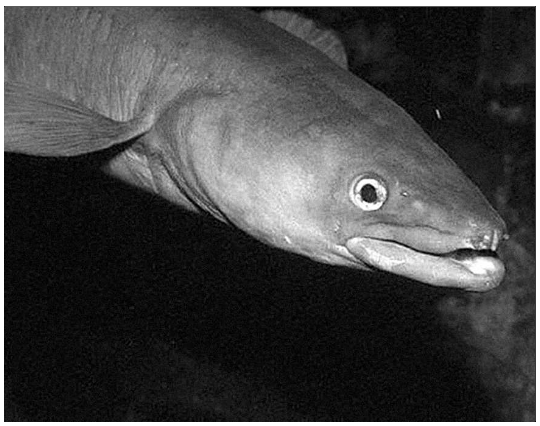

В чем причина такого бума, такого внимания к рыбе, которая окружена ореолом таинственности? Она до банальности проста. Спрос большой, а угря мало. Малы промысловые стада его и в Европе, и у нас. Собственно, откуда ему взяться, если шла безудержная охота в местах его обитания. Послушаешь некоторых, так беднягу отлавливали "и на полях, и в луговой траве", отлавливали сотнями. Конечно, это басни. И в то же время — суровая быль. Угорь пока действительно загнан в угол.

И здесь надо поведать об одной особенности, которая способствовала этому. Мало кто знает, но эта змеевидная рыба приходит в реки Европы, в том числе и Беларуси, из далекого Саргассова моря. Она в чем-то похожа на птиц. Птицы зимуют в теплых краях, а потом возвращаются к нам, чтобы вывести птенцов, откормиться, а с приходом холодов улететь на юг. Здесь же все наоборот. Личинка угря, вылупившаяся в море, подхваченная теплым течением Гольфстрим, несется к берегам Европы. Долог этот путь. Год или два занимает. За это время стекловидная личинка становится менее прозрачной, с ней происходят чудесные превращения, окрепшая на кормах Атлантического океана рыбешка приходит в реки и озера Европы. Здесь она "жирует" несколько лет, вырастая до двух метров и набирая приличный вес, а затем некая неведомая сила начинает звать ее в обратную дорогу. И снова, извиваясь, преодолевая различные препятствия, добирается угорь до Саргассова моря, чтобы на большой глубине отнереститься. И, возможно, умереть.

Чтобы иметь эту ценнейшую рыбу, которая хороша в любом виде, особенно в копченом, из которой гурманы делают множество блюд, нужно производить зарыбление водоемов. Вести регулярное пополнение их молодью угря. Иного пути пока нет. Ибо угорь, повторюсь, не нерестится ни в Беларуси, ни в Европе. А его потомство нельзя получить в искусственных условиях. Хотя один человек был близок к этому. Это наш ученый, доктор биологических наук **Владимир ПЕТУХОВ.** И хотя Владимир Борисович возглавляет сегодня учреждение "Межведомственный центр проблем национальных парков и заповедников" Белгосуниверситета, но он был и остается самым главным в стране знатоком угря. И именно он один из ответственных специалистов, кто занимается сейчас пополнением этой рыбой водоемов Беларуси.

— Угорь стоит того, чтобы им заниматься серьезно и серьезно изучать, — начал свой рассказ Владимир Борисович, когда мы встретились с ним. — Многие вопросы его биологии не познаны до настоящего времени в силу сложности его жизненного цикла, чем и отличается наш "гость" от большинства пресноводных рыб.

В начале прошлого столетия угорь заходил в водоемы Беларуси в небольших количествах по рекам Западная Двина и Неман. Но, повторюсь, заход его был минимальным и по этой причине не имел промыслового значения. Затем в 20-е годы появилась мысль о развитии угреводства в естественных водоемах путем их зарыбления.

— И где брали личинок угря?

— В Европе. Там в реках, которые впадают в Атлантический океан, отлавливали молодь угря и продавали ее для пополнения водоемов, для создания устойчивых промысловых стад. Делом этим заинтересовались поляки и стали поставлять рыбешку в озера Нарочанского и Браславского края. Где покупали? В основном во Франции и Англии.

Так что развитие пастбищного угреводства в Беларуси имеет свою давнюю историю. В 50-е годы прошлого столетия оно получило новое развитие благодаря инициативе доктора биологических наук **Серафима Васильевича КОХНЕНКО,** который разработал биологические основы угреводства в СССР. Наша республика была одним из регионов, где уже имелись опыт и традиции этого дела. Всего в республике зарыблено угрем 45 водоемов, а промысел его ведется на голубой ниве площадью более 50 тысяч гектаров.

К сожалению, в последние годы запасы угря сократились, потому что пополнение водоемов молодью стало нерегулярным. Сейчас снова можно говорить об интересе к угрю. Не только у нас, но и в мировом масштабе. Как вы знаете, в Беларуси начала действовать Республиканская программа по развитию рыбной отрасли, рассчитанная на пять лет, в рамках ее выделены определенные средства на зарыбление угрем водоемов страны. И мы закупаем сейчас молодь только на тендерной основе. Закупаем в разных странах Европы.

— Владимир Борисович, а не обидно ли? Вот закупаем мы молодь, тратим большие деньги. А угорь, достигнув одного-полутора метров длины и веса более килограмма, покидает наши озера и плывет себе в Саргассово море, где нерестится и не возвращается обратно?

— Поэтому на речках, которые вытекают из наших "угревых" озер, ставят заградители с рыбоуловителями. Но не на всех водоемах они есть. К тому же для миграции угря в весеннее половодье есть много лазеек. Ему большая вода не нужна. Достаточно, чтобы трава была немного покрыта водой. По ней угорь, уходящий на нерест, может пройти большие расстояния. Молодь не осилит такой путь, а взрослая рыба сильна, да еще инстинкт влечет. Так что на нерест уходит много угря из озер Нарочанского края и Браславщины.

— Владимир Борисович, а можно и нужно ли полностью перекрыть ему дорогу в Саргассово море?

— Полностью перекрыть не получится. Кроме того, это может привести к нежелательным последствиям, поскольку популяция угря значительно сократилась по ряду причин. Продолжается загрязнение вод Мирового океана и внутренних континентальных водоемов. Ведется строительство плотин гидростанций, они стали прочной преградой на пути угря, а многие акватории сегодня недоступны для нагула. Кроме того, есть еще одно обстоятельство, которое повлияло на сокращение популяции рыбы. Это закупка в значительных объемах стекловидных личинок европейского угря для целей аквакультуры в странах Юго-Восточной Азии. А коль он попал в те края, то в силу своего поведения не может найти пути-дороги в Саргассово море и пропадает для целей естественного воспроизводства. И, я вам скажу, ситуация тревожная. Становится меньше угря, а цены, в первую очередь на его молодь, растут, растут с каждым годом. Причем они не пугают азиатских рыбоводов. У них свои давние традиции угреводства, там угорь в почете. В Китае и в Японии он относится к деликатесным рыбам, из него готовят более 30 прекрасных блюд, в том числе под известным соусом "кабаяки".

— Владимир Борисович, Вы сказали, что ситуация тревожная. Так может настало время для выращивания угря в искусственных условиях? Вы когда-то пробовали, и что у Вас получилось?

— Я должен сказать, что жизненный цикл угря очень сложный и биология его своеобразна. Еще в 30-е годы исследователи пытались решить проблему искусственного воспроизводства угря. Однако успехов достичь не удалось по ряду причин. Основная из них: трудно "довести" угря до половой зрелости даже с использованием гормональных стимуляторов. Кроме того, нужно смоделировать комплекс факторов среды. Это прежде всего соленость и температура воды, которые характерны во время миграции рыбы в Саргассово море. Ведь большую часть жизни наш "гость" проводит в пресной воде. А затем отправляется в дальний путь через Атлантический океан. Представляете, какая разница. Причем на всем протяжении миграционного пути угорь не питается. Переход от пресноводной пищи к морской невозможен из-за отсутствия специфических пищеварительных ферментов. А источником энергии являются запасы жира в органах и тканях, накопленные в период нагула в водоемах Европы. И все же некоторым исследователям удалось создать условия, которые в определенной степени имитировали естественные.

— Некоторым — это Вам и Вашим коллегам?

— Да. В 1982 году впервые в европейской и мировой экспериментальной практике в Беларуси были получены личинки угря в искусственных условиях. Жаль, что эта работа не получила своего продолжения в связи с недостаточным финансированием. А денег требовалось много, как и усилий. Личинки, которые мы получили, еще не пригодны по возрасту и степени своего развития для зарыбления водоемов. В естественных условиях их собратья, вылупившись из икры, проходят определенные этапы развития. И дальнейшие усилия исследователей должны быть направлены на создание тех условий, при которых личинки мигрируют от места рождения до берегов Европы. Их надо смоделировать экспериментально. И ту же соленость, и ту же температуру, и те же кормовые организмы, которые служат пищей на пути от места рождения до берегов Европы. И длится он около полутора лет. На проведение такой работы нужны значительные средства. Кроме того, она требует комплексного подхода и усилий не только ихтиологов, но и специалистов всех направлений. На мой взгляд, решение этой проблемы актуально не только для Беларуси, но и для всей Европы в целом. И по информации, которая у меня есть, такие комплексные исследования планируется провести в европейском масштабе с участием ученых ряда стран.

— Вас, пионеров и первопроходцев, пригласят?

— Имеющиеся контакты позволяют надеяться, что пригласят...

— И если все пойдет гладко, будет достаточное финансирование, будут согласие и понимание, сколько времени займет эксперимент, когда ждать положительного результата?

— Трудно прогнозировать. В Советском Союзе, когда возникла проблема с осетровыми, а возникла она оттого, что всю Волгу перекрыли плотинами гидростанций и рыба не могли пробиться к своим исконным нерестилищам, тогда надо было срочно решать проблему искусственного воспроизводства. И ее решили, создав институты в Астрахани и в других городах, подключив к работе различные НИИ и вузы Москвы и Ленинграда. Но это же осетровые. С ними было легче. Потому что биология их размножения проще, чем у угря. А угорь хранит много тайн. Биологических, конечно. Я думаю, работа займет десять, а то и двадцать лет. Зато каким радостным будет результат!

Так что разговоры про угря ведутся не зря. За ними — дело. По моим сведениям, в недалеком будущем в Беларуси появится свое хозяйство по выращиванию пришельцев из Саргассова моря. И появятся большие промысловые стада змеевидной рыбы, которая хранит много тайн и не познана до конца. И на которую сейчас огромнейший спрос.

Евгений КАЗЮКИН.

ТВОРЦЫ

«Дэкамерон» Алега Белавусава

Беларускі рэжысёр Алег Белавусаў завяршыў працу над мультфільмам па матывах "Дэкамерона" Джавані Бакача. Дата яе выхаду на экраны трымаецца ў сакрэце.

Першую версію анімацыйнай карціны рэжысёр выпусціў яшчэ некалькі гадоў таму. Пасля паказу на адным з расійскіх тэлеканалаў з-за адсутнасці прыбытку прадзюсеры згубілі да яе цікавасць, а Белавусава звольнілі. Рэшткі фільма беларус знайшоў у смецці пасля таго, як абанкроцілася фірма-прадзюсер. Другая версія мультфільма была створана ў Мінску на абрыўках першай і з іншымі спонсарамі. Паводле слоў рэжысёра, анімацыйная карціна мае назву "Куртуазныя гісторыі" і ніякіх адносін да парнаграфіі не мае.

ЭВРИКА!

Японский суперкомпьютер сделает прогноз погоды на 30 лет вперед

Япония планирует делать сверхдолгосрочные прогнозы погоды на 30 лет вперед, которые предскажут тайфуны, штормы, бураны, засухи и другие проявления стихии. Проект, который задействует всю мощь суперкомпьютера Earth Simulator, стартует следующей весной и продолжит исследования японского министерства науки по составлению карты глобального потепления на ближайшие 300 лет.

Суперкомпьютер Earth Simulator был введен в эксплуатацию в 2002 году, является вторым по быстродействию компьютером в мире и занимает площадь здания размерами с ангар в городе Йокогама.

Специалисты министерства науки Японии надеются, что с его помощью им удастся просчитать долгосрочное взаимодействие атмосферного давления, температуры воздуха, океанических течений и температуры воды, сообщил "Ассошиэйтед Пресс" начальник отдела окружающей среды Земли Томонори Отаке.

Эти расчеты позволят установить предсказуемые пути тайфунов и определить районы, которые станут целью ливневых дождей, обильных снегопадов, ураганов, сильной жары и засух.

"Сейчас мы сможем увидеть, какие районы находятся под угрозой и начать думать, какие меры противодействия предпринять", — сказал Томонори Отаке.

Раннее предупреждение позволит правительствам стран заранее выделять средства для потенциальных районов катастроф еще до прихода стихии.

В настоящее время министерство оценивает параметры проекта, который должен стартовать следующей весной. Бюджет его пока не установлен, однако, предположительно, он составит около 26 млн. долларов в год.

Суперкомпьютер Earth Simulator был введен в эксплуатацию в 2002 году и был самым быстродействующим компьютером до 2004 года, когда это звание у него перехватил разработанный IBM Blue Gene. Его создание обошлось в 350 млн. долларов, и он способен выполнять 35,6 трлн. операций в секунду, что превышает число звезд в нашей галактике.

CINEMA

Гродна стане сцэнічнай пляцоўкай для здымкаў фільма «Смерч»

У канцы кастрычніка ў Гродна пачнуць здымаць кінафільм пад працоўнай назвай "Смерч". Асноўная канва сюжэту — ліквідацыя пасля вайны на тэрыторыі Гродзенскай вобласці бандыцкіх фарміраванняў. Зразумела, у сцэнарыі фільма прысутнічае і вечная тэма — каханне.

Паколькі гэта сумесны праект кінастудый "Беларусьфільм" і "Фаварыт", на галоўныя ролі будуць запрошаны зоркі расійскага кіно. Зараз у Маскве ідуць кінапробы. У масоўцы і групавых сцэнах змогуць удзельнічаць і гродзенцы. Адбор герояў "з народа" пачнецца ўжо ў гэтым месяцы.

Асноўны рэквізіт таксама будзе тутэйшы. Вопратку, начынне і тэхніку часоў Вялікай Айчыннай вайны здымачная група плануе ўзяць напракат альбо купіць на месцы.

БелТА.

ЧУЛІ?

Калі вы пакрыўдзілі змяю...

З пачатку года ў гарадскую клінічную бальніцу хуткай медыцынскай дапамогі Мінска паступіла 10 чалавек, якія пацярпелі ад укусаў змей. Пра гэта паведаміў БелаПАН кіраўнік Рэспубліканскага таксікалагічнага цэнтра пры бальніцы Аркадзь Касцюкевіч.

Як паведаміў А.Касцюкевіч, у Беларусі жыве толькі адна атрутная змяя — гадзюка, паводле яго слоў, "гэта стварэнне мірнае, кусаецца яна толькі ў мэтах самаабароны". Таму лепш за ўсё, убачыўшы змяю, даць ёй магчымасць адпаўзці, раіць спецыяліст. На яго думку, кожны грыбнік павінен насіць з сабою палку, з дапамогай якой можна абмацваць "падазроныя" месцы. У лес лепш ісці ў высокім абутку, у які трэба запраўляць штаны.

Калі ж укусу гадзюкі пазбегнуць не ўдалося, неабходна выціснуць кроў з раны і адсмактаць атруту. Рабіць гэта не рэкамендуецца людзям, у якіх у роце ёсць адкрытыя ранкі. Укушанай канечнасці трэба забяспечыць спакой, надаць ёй узвышанае становішча. Пацярпелага трэба ўкутаць і больш паіць. Ні ў якім разе, як зазначаюць медыкі, нельга надразаць месца ўкусу, прыпякаць яго і накладваць жгут на пацярпелую канечнасць.

Самае галоўнае пры ўкусе змяі, як сказаў А.Касцюкевіч, максімальна хутка даставіць укушанага ў найбліжэйшую медыцынскую ўстанову.

Таццяна ДАРАШЧОНАК.

МОДА

У Віцебску шыюць кімано

Паводле аўтэнтычных узораў, у адпаведнасці з выкрайкамі, дасланымі з амбасады Японіі, пашылі кімано юныя навучэнкі віцебскага ПТВ №19 бытавога абслугоўвання, дзе рыхтуюць кадры для прадпрыемстваў сервісу моднага адзення. Над кімано шчыравалі дзяўчаты, якія абралі прафесію краўца. Яны прагнуць пашырыць дыяпазоны ведаў за кошт вывучэння традыцыйнай вопраткі народаў свету.

Дырэктар ПТВ Іван Рыцько адправіў у 40 амбасад краін свету лісты з просьбай прадаставіць вучылішчу інфармацыю аб нацыянальных строях сваіх народаў. У адказ амбасада Вялікабрытаніі і Паўночнай Ірландыі даслала альбом з фатаграфіямі народнай вопраткі, а прадстаўніцтва Японіі — выкрайку кімано. Выканалі просьбу дырэктара вучылішча і амбасады шмат якіх яшчэ краін. У выніку будучыя майстры кравецкай справы пашылі ўжо 23 нацыянальныя ўбранні, у тым ліку — Балгарыі, Албаніі, Нарвегіі, Румыніі, Турцыі, Канады і Шатландыі.

Сяргей БУТКЕВІЧ.

Адрас рэдакцыі:
220030, Мінск, вул.Энгельса, 34а.
Прыёмная: тэл./факс (017) 206-68-71.
Тэл./факс рэкламнага аддзела: 206-69-04, 206-69-06.
E-mail : nv@promedia.by
http://www.nv-online.info
Індэкс 63222

Заснавальнік і галоўны рэдактар Іосіф СЯРЭДЗІЧ

У сувязі з адсутнасцю магчымасці рэдакцыя матэрыялы не рэцэнзуе і не вяртае, права ўступлення ў перапіску пакідае за сабой. За інфармацыю, размешчаную ў рэкламных аб'явах, рэдакцыя не адказвае. Могуць друкавацца матэрыялы, у якіх пазіцыя аўтараў не падзяляецца газетай.
Пасведчанне аб рэгістрацыі перыядычнага выдання №246 ад 10 кастрычніка 1996 г. (пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі №224 ад 6 сакавіка 2000 г.).
Надрукавана ў ТАА "Типография Михайлова - С", 214020, г.Смаленск, вул. Шаўчэнкі, 86. Па заказе ТАА "Типография Михайлова", 214000, г.Смаленск, вул. Кастрычніцкай рэвалюцыі, д.38, кв.54. Падпісаны ў друк 13.09.2006 у 16.00. Аб'ём 4 друк. аркушы. Тыраж: 11 000 экз. Заказ №